

Aluminij

Časopis družbe Talum, d. d., Kidričevo, oktober 2007, številka 10

Talum na pragu integralnega
okoljevarstvenega dovoljenja

Iz vsebine

4 Talum doniral

5 Zaključek velikega okoljevarstvenega projekta

6-8 Tretja presoja

9-11 Ekologija

11 Proizvodnja ulitkov

12 Elektroliza B

13 Namesto reportaže

14-17 Intervju

18 Fotografija meseca

19-20 Kolumni

21 Izobraževanje

22 Aluminium blues

23 Rekreacija

24-25 Fotoreportaža

26 Sindikat

27 Križanka

Časopis družbe Talum

Naslov uredništva: Talum, d.d.

2325 Kidričevo, Tovarniška cesta 10,

telefon: 02 79 95 108, telefaks: 02 79 95 103,

e-pošta: ivo.ercegovic@talum.si

Izhaja mesečno v nakladi 2300 izvodov

Uredniški odbor: Ivo Ercegović, urednik, Danica Hrnčič

in Lilijana Ditrh, članici, Darko Ferlinc, član,

Srdan Mohorič, član

Jezikovni pregled: Darja Gabrovšek Homšak

Oblikovanje: Darko Ferlinc

Avtor naslovnice: Srdan Mohorič

Prelom in priprava za tisk: Grafični studio OK, Maribor

Tisk: Bezjak tisk, Maribor

Kultura - ekologija - tehnologija

IVO ERCEGOVIĆ
GLAVNI UREDNIK

»Ta sistem je orodje, ki naj bi pripomoglo, da bi Talum novembra letos dobil integralno okoljevarstveno dovoljenje.«

Vrstni red v naslovu omenjenih treh pojmov, ki ponazarjajo neki sistem, je lahko drugačen od optimalnega, a pomena ne spremeni bistveno. Za Talum lahko rečemo, da se temu sistemu bližamo z velikimi koraki, morda pa je še največ treba delati na področju kulture.

Prav ta mesec smo bili na veliki preizkušnji, ki se ji reče glavna zunanja presoja. Ocenjevali so nas eminentni strokovnjaki s področja okolja in varstva pri delu; med njimi je bil tudi tujec. In rezultat? Razen priporočil za dodatne izboljšave niso našli niti ene pomanjkljivosti, ki bi zadržala veljavo pridobljenega certifikata še za naslednja tri leta. Presojevalci so potrdili učinkovitost našega sistema za ravnanje z okoljem. Ta sistem je orodje, ki naj bi pripomoglo, da bi Talum novembra letos dobil integralno okoljevarstveno dovoljenje. Tudi sami smo v dosedanjih anketah dali kakovosti in varnosti največji pomen. Za omenjeni uspeh je treba najprej čestitati članu uprave Bojanu Žigmanu in vodji DE Kontrola kakovosti dr. Marku Homšaku, čeprav je to rezultat dela nas vseh. In tudi povsod, bi lahko dodali, vendar smo ljudje nagnjeni k onesnaževanju, zlasti če nas nihče ne kontrolira. Tej temi je svoj komentar posvetila tudi Aleksandra Jelušič, ki je med drugim zapisala: »Včasih imaš občutek, da so dejansko nagrajeni tisti, ki se odpad-

kov pač nekako znebijo sredi gozdov, rek, jezer ali travnikov in se tako na hitro izognejo težavam ...«

K temu sklopu tém spadajo tudi strokovne razlage o novih akreditiranih laboratorijskih metodah in instrumentih ter delovanju meteorološke postaje v DE Kontrola kakovosti. Posebej sta pomembni poročili o nevarnih oljih s PCB, ki smo jih dokončno umaknili iz uporabe v transformatorjih in kondenzatorjih, ter o ekološki sanaciji hladilnega stolpa v DE Energetika.

O humanitarni dejavnosti Taluma, ko smo financirali nabavo sodobne opreme na oddelku za radiologijo ptujske bolnišnice – humanitarna dejavnost ima v zgornjem trikotniku prav tako svoje mesto – nas obvešča Danica Hrnčič. »Družbena odgovornost in družbeno odgovorno ravnanje sta v Talumu stalni sestavni del poslovne politike ...« je ob tej priliki poudaril predsednik uprave mag. Danilo Toplek.

Tokrat smo se pogovarjali z magistrico ekonomije Aleksandro Murks, predstavnico mlade generacije, ki prihaja, predstavljamo pa tudi livarja oziroma kurirja Ivana Mesariča, ki odhaja iz Taluma. Z zgodbami posameznikov skušamo vedno prikazati stanje Taluma, najsi bodo to zgodbo-

vinski podatki ali razvojno-strokovne teme današnjega časa. Ko govorimo o Aleksandri, gre za strokovnjakinjo posebnega značaja, ki se sooča s fenomenom Taluma, ki je specifičen svet – prav tako kot je specifičen tudi njen svet. Talum je še vedno uganka, ne samo za zunanje opazovalce, ampak tudi za nas same, ne glede na to, s katere strani ga gledamo. Danes je v ospredju raziskovanje stanja duha oziroma vpliv dobrega in zla v družbi sploh. Očitno je nekaj narobe na tem področju in strokovnjaki se sprašujejo, kako in kaj. Skupno dobro v Talumu pa je kljub negativnim trendom okrog nas na visoki ravni. Ta fenomen je težko na kratko razložiti, še težje pa ga je ohranjati. Aleksandra in Ivan sta – tako kot mnogi drugi v naši tovarni – del tega odgovora.

Je čas rajanja mladega vina, ki je kot alkohol v sodobni družbi žal vedno bolj osovražen. Namesto da bi se lotevali dejanskih problemov ljudi, se iščejo rešitve le v prepovedovanju človeških navad in razvad. Tonka v svojem premišljevanju dokazuje, da je vino tekoča ljubezen. Več ne bi bilo treba reči, pa vendar lahko dodam še staro toreadorsko zdravico:

*Če lažeš, laži, da boš prijatelja rešil.
Če kradeš, srce ukradi.
Če varaš, smrt prevaraj.
Če piješ, z mano pij, prijatelj.*

Talum doniral Splošni bolnišnici dr. Jožeta Potrča Ptuj

DANICA HRNČIČ
FOTO: SRDAN MOHORIČ

Za ptujsko bolnišnico je bil 12. oktober 2007 izjemno pomemben dan. Na radiološkem oddelku so slovesno predali namenu tako imenovani sistem PACS. Donacija Taluma je bolnišnici omogočila uvedbo sistema, ki omogoča elektronsko shranjevanje, upravljanje, distribucijo in pregledovanje slik, filmov in izvidov. Tako sodobno opremo na oddelku za radiologijo imata le še bolnišnici na Jesenicah in v Izoli. Slovesnosti ob predaji donacije so se udeležili mag. Danilo Toplek, predsednik uprave Taluma, Robert Čeh, direktor Splošne bolnišnice dr. Jožeta Potrča Ptuj, Natalija Majcen, predstojnica radiološkega oddelka, in Tadej Štular, generalni direktor Direktorata za zdravstveno ekonomiko iz Ljubljane.

Predsednik uprave mag. Danilo Toplek je ob uradni predaji donacije povedal:

»Družbena odgovornost in družbeno odgovorno ravnanje sta v Talumu stalni sestavni del poslovne politike. Kljub temu da pri novokomponiranih gospodarstvenikih in politikih ostaja velikost dobička slej ko prej ednino merilo uspešnosti podjetja, smo v Talumu prepričani, da je to kratkovidno početje tistih, ki to izvajajo, in tistih, ki to podpirajo, za celotno družbo pa vsekakor dolgoročno škodljivo.

Svojega pozitivnega odnosa do družbe, v kateri poslujemo in katere sestavni del smo, ne kažemo le s skrbjo za ekonomsko uspešno poslovanje, ki je osnova za eksistenco naših delavcev in njihovih družin, z nenehnimi vlaganji v posodobitev proizvodnega procesa, temveč tudi z velikimi vla-

ganji, namenjenimi skrbi za ekologijo ter skrbi za varnost in zdravje vseh v Talumu zaposlenih. Rezultat tega je občutno zmanjšanje obolevnosti zaposlenih in zmanjšanje števila in resnosti poškodb na delu. Tudi po teh kriterijih spadamo med boljše v naši panogi v svetu.

Seveda se naše družbeno odgovorno ravnanje ne konča le za tovarniško ograjo, temveč je široko razpredeno v širšem okolju. Šport, vzgoja, umetnost, humanitarne dejavnosti in še bi se našlo kaj so deležni naše pomoči. Žal tudi zdravstvo!!

Zakaj žal? Zato, ker sem prepričan, da bi to, za kakovost življenja prebivalcev tako pomembno dejavnost končno morali organizirati in voditi tako, da ne bi potrebovala nobenih dotacij.

A dokler ni tako – smo pač tu, če ne želimo pristati na dejstvo, da sta kakovost in dostopnost medicinskih storitev pač odvisni tudi od tega, kje živiš.

Dogajanja, ki sem jim bil priča ob nabavi te opreme, so to moje prepričanje le še utrdila. Me prav zanima, kakšen bi bil izid pri javnem razpisu! Kakorkoli že, prepričan sem, da se bo ta investicija pokazala kot upravičena, da bo prispevala k še večji kakovosti in učinkovitosti dela osebja v ptujski bolnišnici ter da bo na ta način služila tistim, ki jim je namenjena: uporabnikom zdravstvenih storitev!«

Robert Čeh, direktor Splošne bolnišnice dr. Jožeta Potrča Ptuj, ni skrival zadovoljstva ob prejemu donacije in je med drugim dejal: »V naši bolnišnici se po svojih najboljših močeh trudimo, da bi za naše bolnike zagotovili

Robert Čeh, direktor bolnišnice, in mag. Danilo Toplek

Del radiološkega sistema PACS

čim boljše razmere. To je odvisno tako od našega pridobljenega znanja, ustreznega odnosa, pomoči kot tudi od tehnične opremljenosti naših oddelkov. Tu pa velikokrat zmanjka denarja. Ogromno ptujskih in tudi večjih slovenskih podjetij nam je že pomagalo in nam pomaga še vedno. Izjemna in enkratna pa je donacija podjetja Talum v višini 650.000 evrov, s katero so nam med drugim podarili tudi

danes prikazani sistem PACS, UZ-aparat in rentgenski ojačevalnik C-lok. Iskrena zahvala gre mag. Danilu Topleku in celotnemu kolektivu Taluma za donatorska sredstva. Tako velika donacija enega podjetja je v slovenskem prostoru enkratna. Naši bolnišnici je prišla prav in smo iskreno hvaležni.«X

Nadzorni svet Taluma

Dne 22. oktobra 2007 je potekala 6. seja Nadzornega sveta Talum, d. d., Kidričevo. Po pregledu in potrditvi zapisnika 5. redne seje in 1. korespondenčne seje Nadzornega sveta je Uprava družbe Talum člane Nadzornega sveta seznanila s poslovanjem družbe Talum, d. d., za obdobje od januarja do septembra 2007. Pod točko razno je Nadzorni svet sprejel sklepe, povezane s prodajo določenih nepremičnin in podelitvijo služnostne pravice.X

Zaključek velikega okoljevarstvenega projekta

BOJAN ŽIGMAN
FOTO: SRDAN MOHORIČ

V Talumu v teh dneh, kot prvi velik proizvodni sistem v Sloveniji zaključujemo usklajevanje na področju preprečevanja industrijskega onesnaževanja v skladu z evropskimi smernicami in zakonodajo.

Že pred dobrim letom smo vlogi za pridobitev integralnega okoljevarstvenega dovoljenja predložili obširno dokumentacijo, ki dokazuje izpolnjevanje vseh formalnih zahtev, izsledkov in spoznanj najsodobnejših tehnik ter tehnologij kakor tudi najboljših praks v svetu na področju pridobivanja in predelave aluminija.

Ker v proizvodnji uporabljamo katransko smolo, kriolit in utekočinjeni plin,

smo uvrščeni tudi v skupino podjetij s povečanim tveganjem. Zaradi tega smo izdelali varnostno poročilo, v katerem smo opisali, kako obvladujemo varnost, identificirali in ocenili tveganja, določili preventivne ukrepe in ukrepe v primeru nesreč, da bi čimbolj zmanjšali njihove posledice. Poročilu je sledil načrt zaščite in reševanja, ki natančneje opredeljuje ukrepanje.

Tako smo zaokrožili dejavnosti v zvezi z obvladovanjem okolja, ki ga predpisuje nova zakonodaja. Uspešno smo prestali vse preglede pristojnih agencij in inšpekcijskih služb, ki so podatke iz vlog primerjali tudi s stanjem v tovarni sami.

Bojan Žigman, član Uprave Taluma

Da smo uspešno prestali vsa preverjanja in presoje, sta v veliki meri pripomogla tudi standarda, ki ju imamo uvedena in to na področju obvladovanja vplivov na okolje ISO 14001 ter sistem varnosti in zdravja zaposlenih OHSAS 18001. Iz obstoječih podatkov smo zlahka dokazali našo skladnost, saj podatke, kot so: racionalna izraba surovin, učinkovita raba energentov, analize izpustov v zrak in vodotok, ukrepi požarne varnosti, izredni in incidentni dogodki, sistematično spremljamo že deset let. To dokazuje tudi celovitost nadzora naprav in ukrepov za preprečevanje onesnaževanja okolja.

Le naključje je bilo, da je z vsemi aktivnostmi za pridobitev dovoljenj sovpadala tudi recertifikacijska presoja izvajanja standardov ISO 14001 in OHSAS 18001.

Ne dvomim v pridobitev okoljevarstvenega dovoljenja za celoten Talum v naslednjih dneh, saj smo naredili več, kot to od nas zahteva zakonodaja. To bo samo še en formalni dokaz, da vsi zaposleni z vso prizadevnostjo skrbimo za zmanjševanje naših vplivov na okolje.x

Poročilo z zadnje seje Sveta delavcev

DRAGICA LESKOVAR

V četrtek, 18. oktobra 2007, smo se ob 13. uri spet sestali člani Sveta delavcev, skupaj s predstavniki IO SKEI Talum. Na dnevnem redu so bile tri točke, zadnja od njih, Izobraževanje – plače, ocenjevanje in variabilni del plače, pa je bila namenjena obojim, članom Sveta delavcev in predstavnikom sindikata.

Najprej smo se člani Sveta delavcev

seznanili s potrebo po zaposlitvi novih strokovnih delavcev v Nabavi, Marketingu in Kadrovske službi. V vseh službah se obseg dela povečuje, spreminja se narava dela, zato smo se člani Sveta strinjali, da se predlagana prostata delovna mesta čim prej zasedejo. Članica Uprave nas je seznanila tudi s še večjimi potrebami po novih kadrih in povedala, da zaposlovanje žensk v

proizvodnih delovnih enotah še vedno narašča. Trenutno je zaposlenih 26 žensk v DE Ulitki in 6 žensk v DE Izparilniki. Prav tako smo že pridobili soglasje za nočno delo žensk.

V nadaljevanju so nam bile predstavljene organizacijske spremembe v DE Livarske zlitine, DE Gnetne zlitine, DE Ulitki in DE Kontrola kakovosti.

Izobraževanje na temo plač, ocenjevanja in variabilnega dela plače sta nam pripravila Bojan Potočnik iz Službe za organizacijo in Lilijana Ditrh iz Vodstva. B. Potočnik je podrobneje pojasnil in slikovno prikazal plače in plačni sistem v Talumu. Drugi del izobraževanja, Ocenjevanje delovne uspešnosti in horizontalno napredovanje, pa nam je pripravila L. Ditrh. Tudi ona nam je zelo podrobno razložila pomen in namen ocenjevanja delovne uspešnosti. Vsi prisotni so dobili tudi pisno gradivo, ki ga lahko vidi vsak

delavec, če ga ta tema zanima. Že med razlago se je pojavilo kar nekaj zanimivih vprašanj, na katera smo dobili prave odgovore.

Med pogovorom smo se dotaknili tudi teme, ki bo postala aktualna predvsem naslednje leto. Gre za ponovno uvažanje dialoga med zaposlenim in njegovim predpostavljanim v Talumu. Pogovor je bil namenjen predvsem ugotavljanju pričakovanj posameznika v zvezi z vsebino dialoga in možnostmi ter realnostjo, ki jih tak dialog nudi. Osebnost sem bila zadovoljna s predstavljenima temama in mislim, da je vsak poslušalec pridobil vsaj nekaj koristnih informacij ali potrebnih odgovorov na vprašanje, zakaj ima takšno plačo oziroma kaj mora narediti, da dobi višjo.x

Tretja presoja brez najmanjše neskladnosti

IVO ERCEGOVIĆ

FOTO: SRDAN MOHORIČ
IVO ERCEGOVIĆ

Zaščita okolja in varnost pri delu sta ozko povezani s Talumovo kulturo in razvojem tehnologije. Tudi ob letošnji glavni zunanji presoji na tem področju je bila izdana posebna brošura, vsebinsko in slikovno na zelo visoki ravni, za kar je treba čestitati organizatorjem in avtorjem. V to ste se lahko sami prepričali, ker je bila razdeljena vsem zaposlenim. Poleg strokovne razlage ste v njej lahko prebrali tudi stare latinske izreke, ki nas nago-

varjajo k pozitivnemu odnosu do ekologije in sveta, v katerem živimo. V tej smeri vam v razmislek ponujam še naslednji citat:

»Zato je vsakršen razvoj tudi škodljiv, ker v okolici sproža določene učinke, ki imajo neslutene posledice. Hkrati pa je nerazvoj še bolj škodljiv, saj statistično pomeni regresijo in kmalu destrukcijo sistema. Vesolje je dinamično in tudi Zemlja se vrti, in vrti se, ker je ekscentrična. Če ne, bi se ustavila,

in verjetno ni na tem mestu, da razpredamo, kako bi bilo, če bi bili statični. Lahko le poskušamo razmisliti, kaj in koliko je tiste dinamike, ki najmanj škoduje vsem nam, okolju, naravi, planetu, vesolju. Prepričan sem, da je naše bivanje nekje v trikotniku kultura – energija – ekologija, kjer je narava enostavno naša danost, realnost našega bivanja, naš vzrok, posledica pa smo sami. No, nekje na skrajnih polih tega žitja sta znanost in umetnost, ki kot pola bistva zajameta

Svet in ga osmišljata, nas imenujeta in ustvarjata, nas nekam peljeta in nekje držiata.«

Kako poteka presoja?

Kar nekaj časa pred začetkom letošnje glavne zunanje presoje se je čutilo izredno stanje, nekakšna napetost pri vodjih DE in članih Uprave. Pa ne zato, ker ne bi bili pripravljeni zagovarjati stanja Taluma pred še tako eminentnimi strokovnjaki, ampak zato, ker Talum na vseh ravneh izkazuje visoko raven strokovnosti, ki je ni lahko stalno obdržati, zato je bilo treba tudi tokrat pokazati največ, kar zmoremo. Vedeti moramo še, da je naloga presojevalcev iskati tudi najmanjše napake, ki jih po nenapisanem pravilu morajo najti. No, in ob njihovem velikem trudu v tej smeri se je na koncu vse izteklo v naš prid: našli niso nič takega, kar bi dišalo po neskladnosti. Zanimivo je vedeti tudi kaj več o teh ljudeh in samem postopku. O tem smo povprašali **dr. Marka Homšaka** in dobili naslednje odgovore:

Kdo sestavlja skupino za presojo?

Skupino presojevalcev vedno sestavljajo vodja presoje in en ali več članov. Ponavadi so vsi vodilni presojevalci za področje, ki ga presojujejo, registrirani pri IRCA (International Register Certified Auditors) v Londonu. Kdo bo pre-

Z leve: Iztok Trafela, Bojan Žigman, Marko Homšak, Vilijem Strašek, Miran Gašper, Rasto Jurca, Ludwig Behr, Ahmet Mehonič

sojal, se odločijo v certifikacijski hiši (Bureau Veritas, BV), tujec je lahko prisoten na željo podjetja ali certifikacijske hiše. Naši presojevalci so tokrat bili: Rasto Jurca, Ahmet Mehonič in Ludwig Behr (za okolje) ter Miran Gašper in Viljem Strašek za varstvo pri delu.

Kakšna so njihove strokovne reference?

Vsak izmed njih je delal v industriji, tako da jim tovrstne prakse ne manjka. Vsi seveda niso redno zaposleni pri BV, ampak so vabljeni k presojam za podjetja v Sloveniji in tujini. Za razliko od presoj sistemov kakovosti mora biti presojevalec za okolje usposobljen za presoje iz podobne dejavnosti, kot je naša.

Koliko je domačnosti v komuniciranju?

Gotovo nanese pogovor tudi na teme, ki niso neposredno vezane na presojo, vendar za to pravzaprav zmanjka časa, čeprav so pri nas dva dni. Frekvenco presoj smo zmanjšali na en obisk letno, prej so bile kontrolne presoje dvakrat na leto. Sicer pa se srečujemo le še na strokovnih srečanjih, kot so npr. Dnevi kakovosti ali če jih BV sam organizira.

Kdo določa termine prihoda? Ali mi lahko vplivamo na to?

Termin prihoda določi BV, mi ga lahko premaknemo za dan ali dva, sicer pa morajo presoje slediti tako, da nam med glavnimi presojami ne poteče veljavnost certifikata.

Kako je to konkretno potekalo pri organizaciji zadnje presoje?

Pobudo za termin smo tokrat dali mi in ob tem zahtevali podroben plan presoje.

Ali jim dejansko damo vse podatke ali kaj iz kakšnega razloga tudi zamolčimo?

Na voljo so vsi podatki, ki jih zahtevajo. Presoja se izvaja po principu vzorčenja na enem mestu. Če sami ugotovimo, da to velja za več primerov, moramo primerno ukrepati.

Koliko ti osebno ceniš te ljudi?

Vsak od njih je strokovnjak na svojem področju, z dolgoletnimi izkušnjami, presojo izvajajo v skladu s pravili, ki pri tem veljajo, tako da je lahko moja osebna ocena visoka.

Koga vse obveščamo o ugotovitvah presoje?

O ugotovitvah obveščamo vse zaposlene, posredno pa tudi naše dobavitelje in kupce, vladne in nevladne organizacije, občino Kidričevo, in to prek poročil, brošur, Aluminija, intraneta in interneta.

Odnos ožjega vodstva Taluma je pravilen

Rasta Jurca, vodjo presoje za okolje, smo prosili za mnenje oziroma za njegove osebne vtise po šestletnem spremljanju Taluma. Pravi: »Ogromno je narejeno, posebej pri dodatnih investicijah. Poleg tega opažam veliko

zavzetost in zavedanje vseh zaposlenih. Skratka, Talum vidim v novi podobi. Stanje je na izredno visoki ravni, vse je čisto. Iz prakse vem, da vsi posegi, ki ste jih v ta namen pripravili, ne bi bili uspešni, če se zaposleni tega ne bi tako močno zavedali. To pa je možno doseči na osnovi kontinuitete in resnega dela. Posebej sem opazoval ločevanje komunalnih odpadkov, in to tako, da sem odpiral posode za smeti. Presenetljivo, vse je bilo na svojem mestu. To pa je težko doseči. Primerjam vas lahko z aluminijsko tovarno v Mostarju, za katero imam prav tako lepe besede. Tehnologija proizvodnje je pri njih starejša in ni tako učinkovita kot vaša, vendar se zelo dobro držijo na področju okolja.«

Na konkretno vprašanje, ali vodstvo tovarne izpolnjuje zadane planske naloge in ali spoštuje pripombe prejšnjih presoj, pove: »Odnos ožjega vodstva Taluma je pravilen in tudi na nižjih ravneh so zelo kompetentne osebe.

Najpomembnejše za vodilne je, da zagotovijo ne samo papirje, ampak predvsem sredstva za realizacijo programa v smislu tehnoloških izboljšav. Lahko zatrdim, da to pri vas ni samo fraza, kar dokazuje tudi stalno usposabljanje zaposlenih v tej smeri. Pri vas to ni sprejeto kot nekaj strašnega, tujega. Celoten program se izvaja kot del tovarniške politike, torej poteka podobno kot vse preostale dejavnosti v tovarni. To pa je jamstvo za uspešno nadaljevanje.«

Skupaj smo se odpravili na pot izboljšanja

Miran Gašper, vodilni presojevalec Bureau Veritas Certification, je povedal:

»Pri presojah presojevalci poleg preverjanja dokumentacije in izvajanja del opazujemo tudi vedenje zaposlenih. Ravno vedenje je na področju varstva in zdravja pri delu zelo pomembno. Na splošno bi lahko to vedenje opredelili s štirimi stopnjami.

Prva stopnja je tista, ko zaposleni pravzaprav še ne vedo, kaj se od njih pričakuje, in seveda tudi ne delajo tako, kot bi morali. To se odraža tako, da pri delu ne uporabljajo osebnih zaščitnih sredstev, izvajajo dela na nevaren način, in to ne glede na to, ali je prisoten njihov predpostavljene ali presojevalec. V drugi stopnji zaposleni spoznajo zahteve, vendar jih v popolnosti še ne izvajajo. Na varnost pomislijo šele, ko vidijo svojega predpostavljenega ali nekoga, ki izvaja nadzor, pri presojah se umikajo in neradi govorijo s presojevalcem. Tretja stopnja je, ko zaposleni že dobro poznajo zahteve in si jih prizadevajo izpolnjevati. Pri zadevah, ki so povezane z varnostjo in zdravjem pri delu, sodelujejo, vendar še vedno potrebujejo spodbudo svojih vodij. V četrti stopnji pa postane varno delo običajna praksa, zaposleni se zavedajo pomembnosti področja varstva in zdravja pri delu, zato opozarjajo na napake, predlagajo izboljšave, opozarjajo sodelavce, ki delajo na nevaren način, in dejavno sodelujejo z vodstvom. Na tej

Rasto Jurca, vodilni presojevalec

Tomaž Godicelj in Ahmet Mehonič

stopnji se mnogokrat zgodi, da zaposleni postavljajo vprašanja vodjem in presojevalcem, od njih pa pričakujejo rešitve in izboljšave.

Minilo je šest let od prve presoje sistema varnosti in zdravja pri delu po zahtevah OHSAS 18001:1999 v Talumu. V tem času je bilo realiziranih mnogo ciljev in programov, ki so zagotovili bolj varno delo in ustrežnejše razmere zanj, kar je opazno tudi prek zmanjšanja števila in resnosti poškodb.

Seveda vse to ne bi bilo mogoče, če zaposleni pri tem ne bi dejavno sodelovali. Skupaj smo se odpravili na pot izboljšanja in se vzpenjali po zgoraj omenjenih stopnjah. Moja osebna ocena je, da smo sedaj na začetku četrte stopnje, kjer zaposleni poznajo in izvajajo zahteve za varno delo in začenejajo dejavno sodelovati pri izboljševanju razmer za delo. Naslednji korak je še intenzivnejše opozarjanje na nevarnosti in boljša identifikacija nevarnih dogodkov, kajti le zaposleni, ki osem ur opravljajo delo, do potankosti pozna to delo in nevarnosti, ki ob njegovem opravljanju prežijo nanj. Opozarjati je treba tudi sodelavca, ki izvaja nevarno delo, saj se sam mogoče niti ne zaveda nevarnosti. In kot imam navado reči: »Pomislite, da se na vašem delovnem mestu, v bližini strojev in naprav, igrajo vaši otroci, in opazili boste nešteto nevarnosti, ki prežijo nanje.«

Letos je izšla nova izdaja standarda OHSAS 18001, ki poleg drugih zahtev prinaša tudi večji poudarek na sodelovanju zaposlenih, na posvetovanju z

zaposlenimi ter na upoštevanju kulture in vedenja zaposlenih pri obvladovanju sistema varstva in zdravja pri delu. Prepričan sem, da boste zaposleni v Talumu izkoristili priložnosti, ki vam jih ponuja standard, naredili še zadnjih nekaj korakov in popolnoma obvladali četrto stopnjo v svojem odnosu do varstva in zdravja pri delu.«

Brez neskladnosti ob zunanji presoji sistema ravnanja z okoljem ter varnosti in zdravja pri delu

Dr. Marko Homšak in Iztok Trafela sta v svojem komentarju povedala: »Že šest let je, odkar smo v družbi Talum uvedli standarda za ravnanje z okoljem ISO 14001 ter varnost in zdravje pri delu OHSAS 18001. Tako je 27. in 28. septembra BV opravil že 3. glavno (recertifikacijsko) presojno obeh sistemov. Zunanja presoja sistema za ravnanje z okoljem ISO 14001 ter sistema za varnost in zdravje pri delu OHSAS 18001 namreč poteka enkrat letno, glavna presoja pa se izvede na tri leta. Tokrat so sistem za ravnanje z okoljem ISO 14001 dva dni presojali trije presojevalci, eden od njih iz tujine. Presoja sistema za varnost in zdravje pri delu OHSAS 18001 je prav tako trajala dva dni, presojevalca sta bila dva. Presojevalci so pregledali obvladovanje in skladnost z zahtevami standarda, pri čemer niso zapisali oziroma izdali nobenega neskladja z zahtevami standardov, so pa zapisali priporočila za

nadaljnji razvoj obeh sistemov in obvladovanje delovanja.

Pred zunanjo presojno je bil septembra opravljen tudi vodstveni pregled obeh sistemov v delovnih enotah, določenih na lokaciji Taluma. V skladu z zahtevami obeh standardov so bila na vodstvenem pregledu pregledana naslednja obvezna področja sistemov:

- realizacija programa za ravnanje z okoljem ter varnost in zdravje pri delu št. 7/06 in obravnava osnov za okvirne in izvedbene cilje za program za obdobje od 2006 do 2008;
- neskladnosti in priporočila z notranjih presoj ter korektivni in preventivni ukrepi, njihova učinkovitost in ocena izpolnjevanja zakonskih zahtev;
- informacije, ki so jih poslale zunanje zainteresirane stranke;
- obvladovanje delovanja DE/sluzbe na področju ravnanja z okoljem ter varnosti in zdravja pri delu z ogle-dom obrata in pregledom zapisov o izrednih in incidentnih dogodkih;

- realizacija ukrepov s predhodnega vodstvenega pregleda;
- druge morebitne spremenjene okoliščine in možne nadaljnje izboljšave.

Na osnovi izvedenega vodstvenega pregleda in izvedene presoje BV lahko podamo skupno oceno, da sistema za ravnanje z okoljem ter za varnost in zdravje pri delu delujeta v skladu z zastavljenimi cilji in programi ter ju lahko opredelimo kot učinkovita. To bo še toliko bolj potrjeno, ko bo ARSO MOP – po ocenah v novembru – podelil integralno okoljevarstveno dovoljenje, t. i. IPPC-dovoljenje.«x

Marjan Krošl in Ludwig Behr

Presojevalci v delavnici elektrolizne hale C

Vodje delovnih enot poslušajo zaključno oceno o presoji

Nove akreditirane metode in instrumenti v DE Kontrola kakovosti

MAJDA ROLA

FOTO: IVO ERCEGOVIĆ

Kakovost laboratorijskega preskušanja je v DE Kontrola kakovosti usklajena s standardom SIST EN ISO/IEC 17025. V skladu s tem nam je slovenska akreditacijska hiša podelila akreditacijo že leta 2004; akreditacijo vsa leta redno vzdržujemo. Skupaj imamo sedaj akreditiranih že 21 metod na področjih odpadnih vod, vzorčenja, emisij in spektroskopskih analiz za aluminij ter aluminij-silicijevih zlitin. Zadnja razširjena akreditacijska listina je bila podeljena ponovno sredi avgusta 2007.

V laboratoriju smo letos razširili obseg akreditacije še na dodatne tri metode za odpadne vode, in sicer: določitev usedljivih snovi, določitev biokemijske potrebe po kisiku in določitev strupenosti.

Usedljive snovi povedo, koliko je v vodi trdnih snovi, ki se usedejo na dno v dveh urah, biokemijska potreba po kisiku pa nam pove, kolikšna je obremenjenost vode z organskimi, biorazgradljivimi snovmi. Najbolj zanimivo pa je določanje strupenosti vod, ki je biološka metoda. Princip metode je, da žive organizme (pri nas uporabljamo vodne bolhe) izpostavimo odpadni vodi in opazujemo, koliko jih pogine v 24 urah. Čim več vodnih bolh pogine, tem bolj je voda strupena.

V zadnjem letu je bila za nas pomembna nabava dveh novih naprav, spek-

trofotometra Varian Cary 100 in naprave za pripravo deionizirane vode.

Stari spektrofotometer je bil s svojimi 20 leti že pravi veteran, zato je bila zamenjava nujno potrebna. Spektrofotometer je eden najbolj vsestranskih instrumentov v laboratoriju. Uporablja se predvsem pri analitiki vod (akreditirani metodi za celotni fosfor in amonijev dušik), glinice, fluorovih soli, kovinskega silicija, aluminija, ogljikovih materialov in drugih materialov po posebnih naročilih.

Po pogodbi bo konec leta dobavljen sodoben rentgen (t. i. rentgenska fluorescenca – XRF), ki bo prav tako zamenjal 20 let star in dotrajan instrument. XRF izdeluje podjetje ARL v Švici. Z instrumentom določamo večino elementov periodnega sistema v trdnih in tekočih vzorcih, tako da je njegova uporaba zelo široka: surovine in pomožni materiali, drugi trdi in trdni materiali in tekočine (olja, vode itd.).

Uspešno smo dokončali sodelovanje v medlaboratorijskih preskušanjih, ki so pokazatelj kakovosti in sposobnosti laboratorija. Zelo uspešno smo sodelovali na področju preskušanja odpadnih vod (Kemijski inštitut Ljubljana, Aquacheck iz Avstrije), aluminija in aluminijevih zlitin (Hydroaluminium) in elektroliznih kopeli (Hydroaluminium, Slovalco).x

Avtomatska meteorološka postaja Talum

MARJAN PILINGER

FOTO: SRDAN MOHORIČ

Zaposleni v Talumu in hčerinskih podjetjih vsak dan videvamo avtomatsko meteorološko postajo v Talumu, lahko pa jo »vidimo« tudi na intranetni oz. internetni strani Vremenska postaja Talum. Prav je, da o delovanju in namenu postaje spregovorimo nekaj besed.

Avtomatska meteorološka postaja Talum je bila postavljena vzporedno s prvo fazo projekta MPPAI leta 1987. Njen namen je kontinuirano spremljanje ekološko-meteoroloških parametrov v Talumu. Od začetnih meteoroloških parametrov smo postajo z leti nadgrajevali, posodabljali z ekološkimi parametri, tako da sedaj merimo in spremljamo polurne povprečne vrednosti parametrov v določenih merilnih območjih. Posodabljala se je tudi informacijska tehnologija (zajem in prenos podatkov ter njihova obdelava).

Trenutno lahko zasledujemo več parametrov s podanim merilnim območjem, kar je prikazano v tabeli.

Prek meteorološke postaje se prenašajo podatki meritev odpadnih vod na linearnem vsedalniku v laboratorij DE Kontrola kakovosti, in sicer temperatura, pH in pretok odpadne vode. Namen meritev je najmanj dvojen: meritve so potrebne zaradi zagotavljanja letnega obratovalnega monitoringa odpadnih vod in hitrega ukrepanja ob eventualnih izrednih dogodkih, saj odpadne vode končajo v stari strugi reke Drave. Vsi podatki se dalje obdelujejo in arhivirajo v DE Kontrola kakovosti, tako da je zgodovina meritev vedno dosegljiva za potrebe naročnikov ali ob izrednih vremenskih razmerah na Dravskem polju. Kot zanimivost naj navedemo, da je letošnja najvišja izmerjena temperatura zraka 20. julija ob 16. uri znašala rekordnih 37,7 °C, to pa je hkrati tudi najvišja izmerjena temperatura v vseh letih doslej.

Vzdrževanje in kalibracije merilne opreme v meteorološki postaji opravljamo v DE Kontrola kakovosti, svoj delež k stalnemu in zanesljivemu delovanju pa prispevajo sodelavci v laboratoriju za meritve DE Energetike in v OE Vzdrževanje avtomatskih naprav v DE Vzdrževanje.x

Merjeni parametri	Merilno območje
hitrost vetra	0–60 m/s (0–216 m/s)
smer vetra	0–360° (0 in 360° severni veter, 180° jug)
sončno sevanje	0–1248 W/m ²
temperatura zraka	–40 do +60 °C
relativna vlaga zraka	0–100 %
zračni tlak	925–1026 kPa (mbar)
padavine (dež oziroma sneg)	L/m ² (nameščeno oktobra 2007)
žveplov dioksid (SO ₂) – imisija	0–1000 µg/m ³
temperatura odpadne vode	0–50 °C
pH odpadne vode	2–12
pretok odpadne vode	0–1.248 m ³ /h

Jasmina Korže v laboratoriju

Meteorološka postaja stoji sredi parka (del postaje je viden skrajno desno)

PCB v Talumu: nekoč in nikoli več!

DR. MARKO HOMŠAK
MAG. BOŠTJAN KOROŠEC
FOTO: FRANČ ŠIROVNIK

V eni izmed stopenj razvoja energetskih transformatorjev in kondenzatorjev je bilo kot izolacijsko in hladilno sredstvo uporabljano tudi olje s PCB (poliklorirani bifenili in terfenili). Tovrstne naprave smo v preteklosti uporabljali tudi v Talumu.

PCB je umetna organska spojina iz skupine kloriranih cikličnih ogljikovodikov. Poznamo jo v obliki tekočine rumenkaste barve, z neugodnim vonjem, spada med toksične snovi, draži sluznico grla, nosu in oči, pri gorenju je dokazano rakotvorna (dioksini in

zatorje, kondenzatorje za razsvetljavo, - sredstva za termoizolacijo, - sredstva za maziva – hidravlična olja, maziva za črpalke, - aditivi za plastične mase, - aditivi za barve, lake, lepila, sukanec, - kavčuk, tekstil, papir itd., - aditivi pri pripravi pesticidov in insekticidov, - dodatki za impregnatorje.

Kratka zgodovina PCB

Prvo molekulo PCB so odkrili leta 1865 v katranski smoli, prvič pa je bila sintetizirana leta 1881. V industrijski

1930 do 1989 proizvedle 1.054.800 ton PCB, od tega je bilo v elektroindustriji uporabljenega 48,7 % proizvedenega PCB. V Sloveniji je potekala proizvodnja PCB do leta 1983.

Po ugotovitvah o nevarnosti PCB so njegovo mesto zasedla mineralna organska olja, ki so eden izmed proizvodov rafinerije surove nafte. Sodobna transformatorska in kondenzatorska olja so zelo podobna mazalnim oljem za široko uporabo, nafti in kurilnemu olju, le da so bistveno čistejša in brez aditivov, njihov vpliv na zdravje ljudi in okolje pa je bistveno manjši kot pri PCB.

V Talumu smo v preteklosti uporabljali energetske kondenzatorje, polnjene z oljem s PCB, in to za kompenzacijo jalove energije v elektrolizah. Celotna kompenzacijska baterija je bila postavljena v zavarovanem stikališču in je bila pod stalnim nadzorom zaposle-

nih. Rezervne in okvarjene kondenzatorje smo skladiščili v lovilnih koritih zaklenjenega skladišča, vse aktivnosti pa so potekale v skladu z veljavnimi navodili za varno in okolju prijazno ravnanje s PCB.

Kljub zahtevi evropske zakonodaje o odstranitvi PCB najkasneje do konca leta 2010 – zakonodajo je prevzela tudi Slovenija – smo v sklopu Programa za ravnanje z okoljem pooblaščenemu prevzemniku v uničenje predčasno predali še zadnje PCB-naprave iz podjetja. PCB sežigajo v Franciji v posebni peči pri temperaturi nad 1.500 °C, pri čemer je uničenje popolno.

To je ponoven dokaz okoljske ozaveščenosti Taluma! x

Ekološka sanacija hladilnega stolpa

MAG. BOŠTJAN KOROŠEC
FOTO: JOŽE LESKOVAR

Kondenzatorji z novimi mineralnimi organskimi olji

dibenzofurani), razkranjanje je zelo počasno. Poznanih je okrog 220 različnih oblik molekul PCB.

Zaradi svojih zelo dobrih tehnoloških lastnosti so bili PCB-ji v široki uporabi, še posebno v industriji, in to kot: - dielektrična sredstva za transformatorje, motorne in energetske konden-

proizvodnji izolacije se je PCB začel uporabljati leta 1929 v ZDA. Od leta 1930 do sredine osemdesetih let se je uporabljal v elektroindustriji, za komercialno rabo pa so se uporabljale mešanice z višjim deležem klora, ki so bolj obstojne. Zahodnoevropske države, ZDA in Japonska so v letih od

Hladilni stolp pred sanacijo

V sklopu zagotavljanja varnosti in zdravja pri delu ter ravnanja z okoljem v podjetju Talum poteka v letošnjem letu tudi sanacija betonskega hladilnega stolpa, ki stoji na zemljišču med zgradbama DE Vzdrževanje in Energetika. Konkretne aktivnosti na objektu so se začele že v pomladnih mesecih, kar je opazila večina zaposlenih.

Stolp je bil zgrajen leta 1971 in je bil tedaj prvi sitem zaprtih hladilnih voda, njegov namen pa je bilo zmanjšanje porabe podtalnice. V zadnjih desetletjih hladilnega stolpa nismo več uporabljali, saj so ga zamenjali manjši avtonomni hladilni sistemi, večino teh pa je pred petimi leti nadomestil integralni zaprti hladilni sistem.

Zaradi dotrajanosti materialov so začele na spodnjem delu stolpa odpadati betonske opažne plošče. Za zaposlene, ki so v njegovi neposredni bližini opravljali različna dela (urejanje okolja, aktivnosti DE Vzdrževanje ...), so predstavljale veliko nevarnost. Plošče smo spomladi odstranili in jih odložili na deponiji nenevarnih odpadkov.

Druga faza sanacije stolpa predstavlja zmanjšanje tveganj za zdravje zaposlenih in za okolje, zajema pa odstranjevanje hladilnega satovja v stolpu, ki je sestavljeno iz množice salonitnih plošč, prek katerih je tekla voda in se hladila. Salonitne plošče vsebujejo šibko vezan azbest (podobno kot kritina več kot 60 odstotkov vseh slovenskih stanovanjskih in industrijskih objektov), zato so uvrščene med nevarne odpadke.

Za odstranjevanje plošč smo najeli zunanega izvajalca del, pooblaščenega za ravnanje s tovrstnimi odpadki pri Ministrstvu za okolje in prostor, dela pa bodo potekala do konca tega leta pod strogim nadzorom delovnega in okoljskega inšpektorja ter internih nadzornikov. Pri odstranjevanju satovje najprej impregnirajo z vezivnimi sredstvi, posamezne plošče odstranijo ročno in jih zložijo v za to namenjene vreče. Vreče nato stehajo in prepeljejo na pooblaščen deponijo, za vse predane odpadke pa prejmemo potrdila o okolju prijaznem ravnanju.

Stolp bomo ekološko sanirali v skladu s strogo zakonodajo za področji varnosti in zdravja pri delu ter ravnanja z okoljem, kar naj bo zgled v notranjem in zunanjem okolju podjetja. **x**

PROIZVODNJA

Tuji strokovnjaki v proizvodnji ulitkov

IVO ERCEGOVIĆ
FOTO: SRDAN MOHORČ

Harig Volker in Bojan Pucelj

Izdelava jeder

Prelivanje tekočega aluminija

Na področju proizvodnje ulitkov so se stvari zelo pogosto spreminjale že od začetka. Prilagajanju potrebam je sledil razvoj tehnologije in opreme, zaradi pomanjkanja delavcev pa so prvi v Talumu v neposredni proizvodnji zaposlovali tudi ženske. Večje spremembe so sledile 1. septembra, ko je vodenje prevzel Miran Purg, ki je skupaj s sodelavcem Miranom Krajncem prišel iz livarne gnetnih zlitin.

Ne da bi ju motili pri delu, ker še ni poteklo tistih sto dni na novem položaju, smo ju vprašali za razloge začasnega prihoda tujih livarjev v ulitke. Kljub veliki obremenitvi sta se prijazno odzvala.

Kateri je bil osnovni namen za povabilo tujih proizvodnih strokovnjakov?

Namen je bil dvojen, dvig proizvodnje in znižanje izmeta. Septembra je namreč pri nas še primanjkovalo livarjev.

Menda je bil med temi livarji tudi Slovenec, ki je imel pomembno vlogo pri odločanju o proizvodnji ulitkov v Talumu

Drži. To je bil Bojan Pucelj, ki je spremljal našo proizvodnjo in veliko pomagal s svojimi nasveti iz dolgoletne prakse.

Kako so bili organizirani po izmenah in katere so bile njihove glavne naloge?

Trije livarji so bili na litju (po en v vsaki izmeni) z namenom, odliti čim več dobrih kosov. Dva delavca na jedrih (popoldan in ponoči) sta usposabljala naše sodelavke za izdelavo jeder WB6.

Kako so jih sprejeli naši delavci?

Zelo pozitivno; žal za druženje zunaj delovnika ni bilo časa.

Kakšna pa je ocena oziroma komentar učinkov tega izobraževanja?

Cilj je dosežen. To pomeni, da smo proizvodnjo povečali, hkrati pa tudi zmanjšali izmet in pridobili nova znanja in izkušnje zlasti pri litju jeder WB6 - toplotni izmenjevalec. **x**

Zaustavitev proizvodnje v elektrolizi B

DR. ZLATKO ČUŠ
IN STROKOVNE SLUŽBE
 FOTO: IVO ERCEGOVIĆ

Konec leta 2007 bo prenehala obratovati elektroliza B, kar je v skladu z uredbo o emisiji snovi v zrak iz naprav pri pridobivanju aluminija ter IPPC-direktivo. Omenjena predpisa zahtevata skladnost naprav s predpisanimi dovoljenimi emisijami. Ob dejstvu, da je tehnologija proizvodnje aluminija v elektrolizi B zastarela, naprave in sam objekt pa dotrajani, bi bila ureditev naprav v elektrolizi B do stanja, skladnega z navedeno uredbo, tehnično vprašljiva.

Za kontrolirano zaustavitev proizvodnje aluminija v elektrolizi B je bil izdelan program ustavljanja proizvodnje aluminija v tej hali z ekološko sanaci-

jo. Življenjska doba posameznih elektroliznih celic znaša približno 6 let. Da bi optimalno izkoristili vložena sredstva v obnovo elektroliznih celic, smo jih prenehali obnavljati že marca 2006. Do danes smo izklopili 44 elektroliznih celic od skupaj 184.

V drugem tednu novembra se bo začel t. i. pospešeni izklop posameznih skupin celic. Dnevno bomo izklopili največ štiri elektrolizne celice, in to v dopoldanskem času. Od skupno 24 elektroliznih celic v skupini jih imamo danes še največ 18. Ko bodo izklopljene vse elektrolizne celice v skupini, bomo s skupinskim stikalom izklopili (električno premostili) celotno skupi-

no. To se bo zgodilo predvidoma vsak petek, ko bomo za izvedbo te operacije morali začasno izklopiti celo elektrolizo za približno 30 minut. Ko bo celotna skupina izklopljena, bo treba iz posameznih elektroliznih celic odstraniti izklopna stikala in se pripraviti za izklop naslednje skupine elektroliznih celic.

Da bi lahko obvladovali povečane masne tokove med samim izklopom, smo izdelali poseben program črpanja aluminija, ki je že bil usklajen z livarno. Prav tako je bil pripravljen poseben program reciklaže anod, namen česar je popolna izraba ostankov. Za vsako aktivnost posebej so v projektni skupini zadolžene osebe, ki so odgovorne za izvedbo.

Po programu zaustavitve bo elektroliza B dokončno izklopljena do 21. decembra.

Vzporedno že lep čas poteka program aktivnosti za pre zaposlitev delavcev ter program razgradnje in ekološke sanacije elektrolize B.

Vzporedno z izvajanjem ukrepov za zaprtje elektrolize B potekajo na kadrovskega področju aktivnosti, povezane z reševanjem problema zaposlitve tistih delavcev, ki zaradi ustavitve proizvodnje v tej hali ne bodo več potrebni.

Urejanje kadrovskega zadev

V skladu z veljavno delovnopravno zakonodajo je tako že bilo podano obvestilo sindikatu in tudi Svetu delavcev, da se bomo soočili s presežnimi delavci. Skupaj s sindikatom smo na skupnem posvetovanju, ki je bilo izvedeno avgusta, obravnavali predlagane kriterije za določitev delavcev, predlagane načine in ukrepe za preprečitev in omejitev števila odpovedi ter ukrepe za omilitev posledic odpovedi. O tem, da bomo v Talumu imeli presežne delavce, je bil obveščen tudi pristojni Zavod za zaposlovanje. Pripravljamo program reševanja problema presežnih delavcev, ki bo pred sprejemom posredovan sindikatu in Svetu delavcev.

V programu bodo že določeni tisti delavci, katerih delo v Talumu ne bo več potrebno, in ukrepi, kako bomo tudi na kadrovskega področju kar najmanj boleče dokončali proizvodnjo v elektrolizi B.x

Razgradnja elektrolize B

STANKO HORVAT

Bliža se konec letošnjega leta, v katerem je predvidena ustavitev procesa pridobivanja aluminija v elektrolizi B. V DE Vzdrževanje potekajo priprave na postopen izklop in razgradnjo peči, na kar smo se posebej pripravili. Prvo peč, peč št. 627, smo načrtno izklopili 7. marca 2006, kar pomeni, da smo takrat začeli izklapljeti peči, ki jih nismo več obnavljali. Pri tem se lahko spomnimo še, da je bila peč številka 805 obnovljena zadnja in nato predana v obratovanje v elektrolizi B. Zadnjo, 44. peč od skupaj 184 vgrajenih peči smo po istem postopku izklopili 9. oktobra 2007. Ti podatki morda ne povedo veliko, vendar bodo ostali zabeleženi v zgodovini obratovanja elektrolize.

In kako bomo izvedli sistematsko razgradnjo elektrolize? Začetek izklopa je planiran za 5. november 2007. Vsak teden bomo izklapljali po eno skupino peči. Ker omenjenih 44 že izklopljenih peči ni enakomerno porazdeljenih po skupinah, bo število izklopov različno, po dve do pet peči na dan. V 51. tednu bosta izklopljeni dve skupini hkrati, kar je pogojeno z najnižjo možno napetostjo regulirnih in usmerniških transformatorjev.

Planirati je eno, izklapljeti pa drugo. Prepričani smo, da imamo uigrane ekipe in da te poznajo postopke dela. V zelo kratkem času bo treba temeljito počrpati talino in poskrbeti za ustrezno prevodnost toka čez izklopna stikala. Slaba prevodnost stikal je za delujoče peči velika motnja, prekinitve toka pa pomeni prenehanje delovanja elektrolize kot celote.

Kaj še povedati? Tokrat gre zares: v 52. teden tega leta bomo vstopili brez proizvodnje aluminija v elektrolizi B.x

Zadnja ekipa ob zadnji remontirani peči št. 805

Hvala, Ivan

IVO ERCEGOVIĆ

FOTO: ROMANA IVANČIČ
IVO ERCEGOVIĆ

Ivan Mesarič

Ivan s kolegi

Ivanov zadnji dan s torbo in kolesom

Po triintridesetih letih dela v naši tovarni odhaja Ivan Mesarič v pokoj. Prišel je davnega leta 1974 v livarno in kot livar je delal do leta 1992. Zaradi zdravstvenih težav je bil premeščen v Revital, kjer je ostal vse do danes. Večina ga pozna kot kurirja, raznašalca pošte po celi tovarni, zato je naš in pripada nam vsem.

Če se morda čudite, zakaj mu namerjamo to pozornost, moram povedati, da sem se za ta zapis odločil, ker želim opozoriti na pomen »malih« ljudi, ki jim, vsaj simbolično, v naših dejanjih in spominu pripada v Talumu častno mesto. Morda smo tedaj, ko ocenjujemo človeka po njegovi funkciji, šibki in ne vidimo njegove vrednosti, ki je še kako močna. Ne gre samo za Ivana. Takšnih, ki gojijo svoj duh dela in obnašanja, ne da bi to obešali na veliki zvon ali bi s tem kar koli pogojevali, je v Talumu veliko. Tudi oni vzdržujejo nujno mero dobrega, brez katere ni mogoče dolgoročno ohranjati kako-

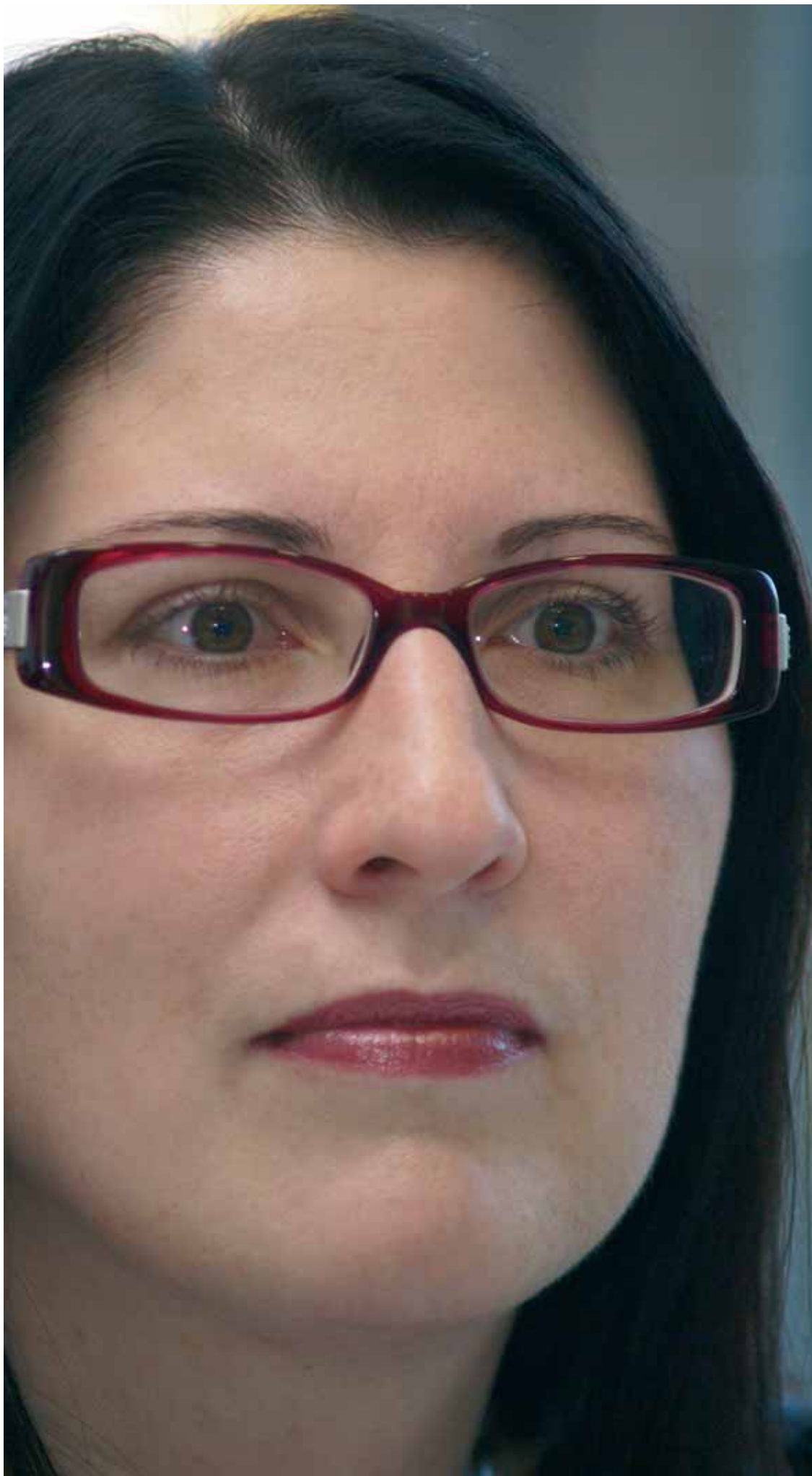
vosti skupnosti v tako velikem sistemu, kot je Talum.

Naključje je hotelo, da sem Ivana na njegov zadnji delovni dan v Talumu srečal na hodniku, ne da bi vedel, da je to njegova zadnja pot proti kopirnici. Bil je v svoji zeleni uniformi in z veliko torbo. Kot vedno sva izmenjala nekaj besed, nič posebnega, vendar mi je v mislih ostal vtis nenavadne

otožnosti, prave žalosti v njegovih očeh. Vse bi ostalo pri tem, morda za vedno pozabljeno, če me ne bi proti koncu delovnika poklicali njegovi sodelavci. »Ivan gre v pokoj, zadnji dan je tu. Pridi ga slikat,« je nestrpno prosil njegov sodelavec Mohorko. In sem šel v pisarno vložišča pošte, kjer so se od njega skromno poslavljali kurirji in vedno zelo zaposlene delavke. Vprašal

sem ga, zakaj mi prej, ko sva se srečala, svojega odhoda ni nič omenil. Kaj mislite, kaj je odgovoril? Nič. Samo prijeten nasmeh in zamah z roko. Kaj vse pa se je dogajalo v njegovih mislih, je za nas uganka. Zanj so stvari jasne in preproste zato, ker njegov pogled ne sega čez meje njegovega razumevanja življenja. Bil je tukaj in sedaj odhaja, tako kot ve, da pada listje z dreves, ko pride čas za to. Hvala, Ivan. Ali se morda motim, ali pretiram? Vprašal sem tudi druge, posebej tajnice v službah in proizvodnji. Kar srečne so bile, da so lahko povedale svoje mnenje in se mu tako zahvalile za vse. Navajam najpogostejše komentarje: »Zelo mi je bil všeč, prijazen, nikoli in nič mu ni bilo težko. Tudi ne zameri, če se zmotiš ali če mora počakati. Nikoli ga ni treba prositi, celo sam se ponudi za delo. Že ko pride v pisarno, s svojim prijaznim in zaupljivim pogledom napolni prostor z dobroto in zaupanjem. Dosleden, zanesljiv, ni mu para. Deloval je mladostno in aktivno. Kljub bolezni je premagoval številne stopnice in se v vsakem vremenu vozil s kolesom. Krasen človek! Če je le mogel, se je tudi usedel in poklepetal. Saj ne, da bi bili drugi slabi, daleč od tega, vendar takšnega kurirja prej nismo imeli in ga nikoli več ne bomo ...«

Romana Ivančič in Marija Feguš sta poslali pisemce z naslednjo vsebino: »Redko imamo priložnost srečati ali imeti v svojem delovnem okolju človeka, sodelavca, ki ima toliko dobrih lastnosti kot Ivan Mesarič. Njegova najboljša prijateljica sta bila velika torba in kolo. Ni bilo dežja ali snega, ki bi ga oviral pri delu. Ko pa je vstopil, je velikokrat posijalo sonce z njegovo dobro besedo in pristnim nasmehom. Včasih si je vzel čas za kratek pogovor. Nikoli ni nikogar ogovarjal, rad pa je povedal kaj o svoji družini, hčerah in svojem vrtu, ki ga je – po besedah sodeč – zelo rad obdeloval. Če smo mu dejali, da mu česa ni treba odnesti ravno tisti hip, je bil njegov odgovor vedno: 'Ne, ni problema, saj grem v tisto smer.' Ali pa: 'Naj ti to odnesem?' Velikokrat smo ga srečevali tudi v topličah, torej je znal poskrbeti za svojo dušo in svoje telo.«**X**

INTERVJU

Pogovarjali smo se z
mag. Aleksandro Murks

Mlada generacija si želi več možnosti za napredek

IVO ERCEGOVIĆ
FOTO: SRDAN MOHORIČ

Magistrica Aleksandra Murks spada v generacijo mlajših ljudi, ki so se šolali po sodobnih šolskih programih, zrasli z drugačnem okolju in prišli v Talum, ko je bil ta na dokaj visoki razvojni stopnji. Večina se zaveda svojega poslanstva, ki ga lahko damo na skupni imenovalec: kako nadaljevati napredek tovarne. Če dobro pogledamo po Talumu, lahko vidimo, da so mladi povsod, v kadrovski in pravni službi, v financah, informatiki, marketingu, razvoju in drugod ter v proizvodnih obratih, kjer so večinoma že prevzeli vodenje enot.

Aleksandra je trenutno zaposlena v Marketingu. Dosedanja leta v Talumu je zapolnila na svoj način z različnimi, strokovno najzahtevnejšimi nalogami. Svojo posebnost je kazala že ob prihodu v tovarno. Spomnim se, kakšno radovednost je pokazala pri prvem ogledu proizvodnje. Tudi potem je večkrat obiskovala obrate in se zanimala za nove stvari. Brala je tudi tehnično literaturo, poizvedovala pri strokovnjakih v proizvodnji itd. Kot osebnost je zelo prepoznavna tudi zaradi črne barve, ki jo krasi od glave do pet. Posebna zgodba je njen kovinski nakit, ki ga je na njej vedno veliko, za mnoge preveč. »V tem uživam in se prav prijetno počutim. Vsak kos ima svojo zgodbo in je drag spomin na nekaj lepega,« rada pojasni in pove, od kod je kaj. Pred kratkim se je pohvalila z novim prelepim prstanom: »Ta pa je od babice in dedka,« je po-

vedala čustveno in njen glas je dobil posebno barvo zaradi velikega spoštovanja do svojih najbližjih. Mehka duša, bi rekli, čeprav nas spet preseneti z navdušenostjo nad hrupno metalno glasbo, ki pokaže njeno revolucionarno držo. S takšnim značajem je prišla v Talum, za katerega pravi, da ji je usojen. Vzljubila je svoje delo, kar ji Talum na enak način vrača, in ta medsebojna povezava je glavna motivacija vsega njenega ustvarjanja. Včasih se zdi, da zahteva več, kot smo od mladih v Talumu navajeni, vendar njeni nameni, hočem videti, vedeti in narediti, niso usmerjeni k sebi, temveč k delu, sodelavcem, Talumu ... Tako vztrajna in prepričana v pravilnost svoje poti, je imela nemalo težav, vendar se je njena potrpežljivost obrestovala, in ko danes vse skupaj pretehtamo, lahko pritrdimo: uspelo ji je. Ta uspeh ima veliko težo, tudi zato, ker opogumlja druge, da si je možno pridobiti zaupanje z drugačnimi, izvirnimi prejemci, predvsem pa s pristržno komunikacijo in usmerjenostjo v splošno dobro. Poglejmo njeno pot.

Poznamo te kot radovedno, ustvarjalno, ambiciozno ... Ali si morda že kot otrok kazala podobne lastnosti?

Moja radovednost je bila res vidna že v otroštvu, saj me je zanimalo vse, kar se je dogajalo okoli mene. Mogoče je na to mojo lastnost vplivalo odraščanje pri dedku in babici v Mariboru, ki sta name vedno usmerjala vso pozornost. Zame sta skrbela kot za princesko, ki je imela vsega na pretek. Vzgoja je bila stroga, saj je dedek kot učitelj na Srednji elektro-računalniški

šoli v Mariboru veljal za enega izmed najbolj zahtevnih in tudi strogih učiteljev. Babica pa je vedno skrbela za red pri hiši.

To pa je bila idealna vzgojna kombinacija. Kaj pa v šoli? Kam si hodila in kaj ti je dala osnovna šola?

Še vedno se imam za pravo Mariborčanko oziroma, bolj natančno, Taborčanko, kljub dejstvu, da vikende preživljam v starih Njivercah, od koder izvira moj dedek in kjer še danes stoji pradedkova stara hiša. Pradedek je bil znan od Njiverc pa do Ptujске Gore, saj je imel lastno knjižnico in je izdeloval rožne vence. Osnovna šola mi je kot drugim dala splošno znanje, ki je bilo podlaga za kasnejše izobraževanje in izpopolnjevanje. Moji spomini na te čase so lepi. Kot večina mojih prijateljc in prijateljcev se spomnim na prvi poljub, prvo ljubezen in tudi prva razočaranja, ki so se kasneje sprevrgla v smeh in veselje.

Srednja in visoka šola, magisterij ... Bi morda poudarila nekatere zanimive trenutke?

Če začnem pri srednji šoli, je ta najbolj zaznamovala moj osebnostni stil od črne barve kot edine barve mojih oblačil do poslušanja metalne glasbe. Večina ljudi se spominja srednje šole po norih zabavah in tudi pri meni je tako. Kar pa se tiče dodiplomskega študija na fakulteti, mi je v spominu najbolj ostal obisk 6. semestra v Bruslju, kjer sem uspešno opravila izpite v angleškem jeziku in se navdušila nad potovanji. To je bilo prvič, ko sem bila zdoma celih pet mesecev in sem imela stike z domačimi samo prek

pisem in telefoniranja iz telefonskih govornic enkrat na mesec.

»Zamenjala sem tudi šefe, od katerih vsak posebej piše svojo zgodbo.«

Ali te je tujina še bolj potrdila v tvojem specifičnem slogu in življenjskih nagnjenjih?

Vsekakor. Vrnila sem se popolnoma drugačna oseba, ki je gledala na svet z drugimi očmi in na drugačen način. Podiplomski študij je mojo drugačnost še poglobil, saj sem se vpisala na smer Ekonomska teorija in analiza, kjer smo bili vpisani samo štirje študentje. Študij je bil zato veliko bolj zahteven in je terjal veliko prostega časa za priprave na izpite ter izdelovanje seminarских nalog. Vendar mi ni žal, saj mi marsikatero pridobljeno znanje danes v službi zelo koristi.

Kdaj si prvič videla našo tovarno ali slišala zanjo?

Lahko rečem, da sem s Talumom in še prej s TGA odraščala. Večino počitnic

»Če začnem pri srednji šoli, je ta najbolj zaznamovala moj osebnostni stil od črne barve kot edine barve mojih oblačil do poslušanja metalne glasbe.«

sem preživela v Njivercah, predvsem kopaljšče v Kidričevem je bilo v tistih časih zelo popularno. Vedno pravim, da mi je bil Talum usojen že od nek-daj, saj sem se velikokrat tudi s kole-som vozila mimo takrat še temno sive upravne zgradbe. V starih Njivercah ima skoraj vsaka hiša vsaj enega za-poslenega v Talumu, zato vsakdanje življenje brez Taluma skoraj ni možno.

»Višja cena aluminija za nas še ne pomeni popolnega uspeha.«

Katera je bila tvoja prva služba v Talumu?

Letos 1. septembra sem dopolnila se-dem let predanosti podjetju. Dopol-njenih sedem let v letu 2007 bi, astro-loško gledano, torej pomenilo srečo. Rekla bi, da je sreča na moji strani včasih bolj in včasih manj. Verjetno to velja za vse ljudi. Moje prvo delo je bilo v Službi za plan in analize, kjer sem spoznala podjetje kot celoto, od podpornih služb do proizvodnje. Že od nek-daj so me zanimala tudi tehnična področja in ne samo ekonomsko, zato sem v tem času z veseljem obiskala vse obrate in z radovednostjo opazo-vala delovanje vseh naprav.

Kaj pa druga, tretja, četrta ...? To sprašujem zaradi tega, ker si do se-daj zamenjala različna področja dela in šefe?

Iz planske zlužbe sem bila začasno premeščena v Službo za informatiko in pozneje v Razvoj. Tudi ti dve službi sta mi dali nova znanja in nove sodelavce,

ki se med službami zelo razlikujejo, po stroki in po osebnostnih lastnostih. Rekla bi, da je to posledica narave dela. S 1. januarjem 2007 sem nastopila četrto službo, in sicer kot tržna analitičarka v Službi za market-ing. Zamenjala sem tudi šefe, od katerih vsak posebej piše svojo zgod-bo. Najpomembneje pa je, da je glavni šef ostal vedno isti in upam, da bo na tej funkciji še dolgo. Po začetnih težavah moram priznati, da me trenut-no delo v Marketingu zelo veseli in zelo dobro sodelujem z novimi sode-lavci ter seveda s šefom. Počutim se sproščeno in ponovno, kot prej, z ves-eljem hodim v službo.

Kaj pa je glavni vzrok za te nenehne spremembe? Morda tvoja posebnost, zahtevnost, osebni interes ali podobno?

Zakaj toliko sprememb, se tudi sama sprašujem. Mislim, da je glavni vzrok res tista moja posebnost. Zaradi svo-jega videza največkrat izstopam in tudi moja vztrajnost pri določenih zadevah pripelje do nesoglasij, ki so zame včasih dobra, včasih pa tudi ne. Upam, da bo zadnja služba zaradi nekaterih sprememb, ki so se že zgodile, in tistih, ki naj bi se zgodile v prihodnje, malo bolj stalna.

To ti vsi želimo. Ali meniš, da si v Talumu uporabila vso svojo moč? Katera dosedanja dela lahko izločiš kot najpomembnejša?

Vsak človek ima še nekaj varnostne rezerve in svojih moči nikoli ne upora-bi v celoti, enako velja za mene. V Ta-lumu sem sodelovala na različnih področjih – pomoč pri pripravi in pre-vodu dokumentacije za investicijo MPPAI, 2. faza; izdelava raznovrstnih predstavitev Taluma v slovenskem in angleškem jeziku; vzpostavitev e-por-tala za nekatere naše kupce; izdelava spletnih strani Taluma in skrb zanje itd.

O trgovanju z emisijami si veliko pisala v Aluminiju. Ali lahko na kratko opišeš to zgodbo? Na internetnih straneh Energetika.net sem našel na desetine tvojih člankov na to temo.

Res je, da me veliko ljudi tako v ožjem kot v širšem krogu pozna prek vse bolj

popularnega trgovanja z emisijskimi kuponi. Vendar pa niso samo emisije CO₂ tiste, ki so moja osebna strast. Že v času dodiplomskega študija so me zanimala ekološka področja. Moja diplomska naloga je namreč povezala ekonomijo, ekologijo in kmetijstvo. V magistrski nalogi je poudarek na emi-sijah toplogrednih plinov. Kaj bo sledilo, še ne vem. Evropa in svet se spreminjata, kakor se spreminjamo ljudje, ki želimo izvedeti vedno nekaj novega, nekaj drugačnega. Priznati moram, da so podnebne spremembe postale že komercialno področje, ki me včasih že kar malo zbode, saj se ponavadi mediji, ki pišejo o tej resni nevarnosti za celotno človeštvo, sploh ne zavedajo resnosti problema in še manj, kaj ta problem v resnici pomeni. V zadnjem času poskušam biti malo manj opazna na tem področju, saj že-lim, da bi me ljudje poznali tudi zaradi drugih dejavnosti in ne samo po tem; ponavadi namreč rečejo: "Zdravo, sem te videl v časopisu, na TV ..."

Prosim, da za naše zaposlene, ki o tem skoraj nič ne vemo, pojasniš pomen in postopek »hedginga«. V slovarju sem prebral, da to pomeni zavarovati se pred izgubo.

Drži. Moram priznati, da mi t. i. *hedging* ali zavarovanje poslovanja pred neželenimi izgubami predstavlja velik izziv, odkar mi je bilo rečeno, da bom zadolžena za to novo področje. Vendar pa to ni izziv samo za mene, ampak za celotno družbo. Kot vemo, je Talum izpostavljen tržnim nihanjem cene alu-minija in tudi nihanjem tečajnega dolarjem. Doslej smo se pomikali pod

srečno zvezdo, vendar nihče ne ve, ka-ko dolgo bo tako. Že letos smo lahko videli, kako so cene aluminija drastič-no padle in nato ponovno »okrevale«.

Ali višja cena aluminija pomeni tudi uspeh za nas?

Ni nujno. Višja cena aluminija za nas še ne pomeni popolnega uspeha. Ce-na aluminija se oblikuje v dolarjih, mi pa večinoma poslujemo v evrih, kar pomeni, da je tečajno razmerje med evrom in ameriškim dolarjem za Ta-lum odločilnega pomena. Ponavadi oba elementa nista na naši strani, vi-soka cena aluminija ponavadi pomeni šibkejši ameriški dolar in obratno. Za nas bi bila usodna nizka cena alumi-nija in šibak dolar. Trenutna situacija ni nič razveseljiva (nizko ceno aluminija spremlja šibak dolar), še manj pa pri-hodnost, ki napoveduje presežek v svetovni aluminijski bilanci in zato pa-dec cene aluminija. Zato bo za Talum zelo pomembno, da si bo posle na nabavni in prodajni strani zavaroval pred neugodnimi tržnimi nihanjem.

Kako drugi gledajo na to in kakšna je perspektiva te dejavnosti?

Večja aluminijaska podjetja imajo na tem področju že dolgoletno prakso, tudi Slovalco izvaja *hedging* že od leta 1999. Na kratko torej *hedging* pomeni, da Talum zaščiti nabavno in prodajno ceno pred nezaželenimi gibanji (če npr. pričakujemo padec cene, bomo danes zavarovali prodajno ceno proiz-vodov, ki bodo dostavljeni kupcu v prihodnosti; podobno ravnamo na na-bavni strani, kjer se bomo danes zava-rovali pred pričakovanim porastom cene kupljenega aluminija). Gre za

zahtevno in hkrati novo področje, ki bo v Talumu terjalo še veliko dodatnega znanja in izpopolnjevanja v smislu sprotnega učenja z dejanskim izvajanjem *hedginga*.

Ali je »hedging« prišel v Talum z teboj?

Za *hedging* ne morem reči, da je prišel v Talum z menoj, kot lahko to posredno trdim za trgovanje z emisijskimi kuponi. Sem pa od prvega trenutka, ko mi je bilo to zahtevno delo predstavljeno, zelo predana in se vsi skupaj trudimo po vseh svojih močeh, da bi delali za dobro Taluma danes in

Taluma jutri. Srečo imamo, da smo izbrali posrednika, ki ima že 40 let delovnih izkušenj in je zame profesor – tako mu tudi sama ponavadi rečem –, saj me skoraj vsak dan nauči kaj novega.

Ali te danes tisti, ki so spoznali tvojo ustvarjalnost, bolj razumejo in sprejemajo?

Vsak človek ima prijatelje, ki ga razumejo, in sovražnike, ki ga ne razumejo ali ga nočejo razumeti. To lahko trdim skoraj za vsakega zaposlenega. Na to stvar gledam tako, da prijatelje sprejemem v svoj krog in jim posku-

šam pomagati v vsakem trenutku, sovražnike pa preprosto preslišim in spregledam ter jih postavim na varnostno razdaljo. Seveda komuniciram z vsemi in to vidijo tisti v proizvodnji in tisti v moji neposredni bližini, saj sem takšna, da rada poklepetam z vsemi, saj smo konec koncev ena velika Talumova družina.

Tvoja posebnost ni samo tvoje zahtevno delo. Vidna je, kot si sama omenila, že s prostim očesom: črna, metalna, glasna ...? Ali imaš pri tem še vedno težave v družbi sploh?

Moje posebnosti, to so črna barva, nakit in metalna glasba, so mi na začetku srednje šole povzročile kar nekaj težav, vendar pa je odličen uspeh pripomogel k temu, da so na koncu vendarle priznali, da videz ni vse, ampak je pomembno tisto, kar je znotraj vsakega človeka posebej. Lahko celo priznam, da mi je ta moj posebni črni imidž v določenih trenutkih pomagal, predvsem na fakulteti, kjer posebnost včasih pripomore k boljšim rezultatom. Spomnim pa se prve zabave v Talumu, kjer mi je bilo kar malo nerodno, ko je vate uprtih nekaj sto parov oči in ne veš, ali o tebi mislijo dobro ali slabo. Moja družba zunaj Taluma je enaka kot jaz in tudi moja boljša polovica, moj partner, ki ga nekateri že poznajo, je poseben in skladen z menoj, kar pomeni, da tudi včasih izstopa. Zato se v svoji družbi ne počutim nič drugače, kot se večina ljudi počuti vsak dan ob vsakem trenutku.

Dosti potuješ, službeno in zasebno. Kakšni smo v primerjavi z drugimi?

Kot sem že omenila, je bil študij v Bruslju glavni vzrok za mojo ljubezen do potovanj. Tudi moja dedek in babica – oziroma, kot ju kličem jaz, oma in ota – zelo rada potujeta in planinarita. Slovenci smo bolj zaprt narod, verjetno je ta lastnost posledica naših slabih preteklih izkušenj in majhnosti. Smo tudi veliko bolj nevoščljivi in želimo veliko več slabega drug drugemu kot drugi narodi. Vendar pa smo tudi veseli in sledimo zahtevam Evrope ter se ji včasih kar malo preveč poskušamo podrediti.

»Za *hedging* ne morem reči, da je prišel v Talum z menoj, kot lahko to posredno trdim za trgovanje z emisijskimi kuponi.«

Omenila si, da ti je bil Talum usojen. Danes ga imaš in ga verjetno drugače doživljaš kot prej.

Če preživiš kar nekaj časa blizu Taluma, kot jaz v Njivercah, ti Talum pomeni drugi dom. Sedaj sem v službi najmanj osem ur dnevno in ponavadi, če greš po službi na pijačo, še vedno ostane glavna tema Talum. Tudi če greš ob koncu tedna na klepet s prijatelji, skoraj ni srečanja brez omembe Taluma. Talum te torej spremlja na vsakem koraku in ga moraš sprejeti kot svojo družino.

Kaj bi sporočila mlajši generaciji, ki prihaja, in tisti, ki odhaja?

Veseli me, da se v naši tovarni pojavljajo nekatere spremembe, čeprav jih nekaj še vedno pogrešam. Medgeneracijske razlike ostajajo, mlada generacija si želi več možnosti za napredek. Tisti, ki odhajajo, so doživeli marsikaj dobrega in tudi slabega, vendar sem prepričana, da Taluma ne bodo nikoli pozabili. Ne smemo spregledati, da je pri nekaterih mladih mogoče opaziti razočaranje po nekaj mesecih dela v naši tovarni. Vendar je Talum družba, ki diha s svojimi zaposlenimi in počutje zaposlenih se takoj pokaže v poslovanju družbe. Zato si želim, da bi prihodnje spremembe prinesle dobro za vse zaposlene in bi Talum dočakal še 60, 70 in več let ter da bi vsaka generacija prispevala svoj delež k prihodnjemu uspešnemu razvoju naše družbe. x

Najboljše fotografije tega meseca

Poljski zajček. Foto: Aleksander Koser.

Poplava pod Ptujsko Goro. Foto: Radovan Mesarič.

Norveška, Bergen. Foto: Aleksandra Murks.

Egipt, piramide. Foto: Peter Belec.

Nebo nad Gorišnico. Foto: Evgen Muhič.

Vino je tekoča ljubezen

ANTONIJA KRAJNC

Vino preizkušamo z usti, to pomeni neposredno in erotično. Z usti se prehranjujemo, poljubljamo in pijemo. Vino je najbližji sorodnik ljubezni in je ščit pred abstraktnim. Abstraktno življenje doživljamo z očmi in ušesi, abstraktno osebe nadomeščajo čutilni svet z domišljijским in ustvarjajo iz njega znanost, predpise, zakone, države, teoretično organizirano življenje, ki nima podlage v čutilnih izkušnjah. Vino ima svojo podobo, nenehno spreminja barvo in okus. Nekatera vina pijemo mlada, druga so boljša, ko se »postarajo«, ena so lažja in druga težja, razlikujejo se od proizvajalca do proizvajalca, od soda do soda, od letnika do letnika, hribska so drugačna od ravninskih, razlikujemo svetla in temna vina, moška – suha in ženska – sladka. Vsako vino je enkratno, vedno znova nas postavlja v položaj okušanja, primerjanja in razlikovanja. Nadarjeni pokaževalci vin začutijo odenke božanskosti v alkimistični ustvaritvi, svoje prave in najlepše lastnosti pa vi-

no pokaže takrat, ko ga pijemo v družbi.

Vino spada med tople tekočine, najbližji tekočini sta mu voda in olje. Mogoče o vodi kdaj drugič, ker voda je več kot vino, je začetni ustvarjalni element, ki se spreminja v vino in vino v kri. Voda je materialni del, vino išče dušo, kri dosega duha.

Sprehodi po gorica in druženje z vinsko trto vedno prinašajo nova spoznanja in izkušnje, hoja po vmesnih travnatih potkah pripelje k sladkim plodovom med rdeče-zelenim listjem in poraja željo: ostati tu nedoločno dolgo, celo do smrti. Smrt je v takšnem kraju neopazna.

Ni rečeno, da bo iz dobrega grozdja nastalo tudi zlahtno vino. Vino vsebuje cel svet, dobro in slabo, raj in pekel, zdravilo in strup, lahko je vrhunsko ali nekakovostno; obstajajo lena, romantična, erotična, zgovorna, čutna, dramatična vina. Pri službenem kosilu se izogibamo pitju romantičnih vin, pri romantični večerji se odločimo prav za takšnega. Včasih je poslovni dogodek mešanica obojega in takrat ...

Prava podlaga iz dobro izbrane hrane priključuje sproščenost ob posebni vinski kapljici. V naših krajih se prileže domača tunka z zaseko, na morju si privoščimo ribe na žaru, oljke in beli kruh. Prileže se tudi ovčji sir. Pred pitjem uskladimo jedi z vinom. Telo zahteva hrano, da bi živel, duša za svoj užitek pritegne vino. Vino najbolj ljubi ribe: hladne ali tople, kuhane ali pečene, posušene ali dimljene, konzervirane v olivnem olju ali pečene na žaru. V kombinaciji z ribami je vino dopolnilna jed. Na morju pogosto slišimo domačine pri ponavljanju njihove filozofije, da mora dobra riba trikrat

plavati: najprej v morju, potem v olju in končno v vinu.

V naših krajih ribo pogosto nadomestimo z različno pripravljenim svinjskim, govejim, telečjim, ovčjim, perutninskim ali divjačinskim mesom. Meso kuhamo ali pečemo; pečeno meso se bolj prikupi vinu in je bolj slastno.

Izbiro in postrežbo vin pri zahtevnih, svečanih kosilih navadno določa namen srečanja. Vina pijemo od lažjih k težjim. Na koncu, ko že vsi mislijo na odhod, ponudimo jagodni izbor ali ledeno vino. Vina vtisnejo pečat nepovnljivosti druženja in srečanja.

Obstaja samo en zakon pitja: kjer koli, kadar koli in kakor koli. Podoben je zakonu ljubezni. Na žalost se danes to pravilo pogosto zlorablja.

Vino pride lepše do izraza, ko ga postrežemo v skrbno urejenem okolju in na prekriti mizi.

Pravilno pitje in uživanje vina je podobno umetnosti. Nekateri pišejo pesmi ali romane, rišejo čudovite slike, izvablajo čarobne zvoke in so umetniki, drugi uživajo v umetnosti. Takšni ljudje natančno vedo, kdaj so pravi trenutki za ustvarjanje, delo, sprehode, spanje, pogovore, branje. Samo takšni znajo pravilno uporabljati zakon pitja vina: kjer koli, kadar koli in kakor koli.

Od kod strah? Zakaj bi vedno znova pospravljali kozarce na isto mesto, zakaj ne bi uživali pri hrani in včasih jedli z rokami, zakaj bi šтели poljube? Prevelika natančnost se ne ujema z ljubeznijo, torej tudi s pitjem vina ne. Tisti, ki znajo brezmejno ljubiti in uživati v vinu, so večni boemi. Ljubitelji reda so abstraktni in obremenjeni

s skrbmi. Vedno nekaj skrbno urejajo, uravnavajo in popravlajo.

Vino ne prenaša ravne črte, in ko ga spijemo nekaj več, se naše telo začne gibati v več smeri. Nekateri menijo, da izgubljammo ravnotežje, čeprav je to malo verjetno. Resnica je, da vino ljubi blago zaobljeno gibanje, parabole, kroge, plešoče napredovanje. Vino se igra z nami, opiti z njim krožimo v prostoru.

Žgane pijače tiščijo telo navzdol, gibi so nekontrolirani in grobi, težka glava se klanja zemlji, dokler z žganjem opit človek ne pade in ga ovije hlad mrzle noči. Vino greje in sprošča, mehča gibe in nas spremlja v deželo smeha in brezskrbnosti. Obstajajo vinski narodi, dežele in pokrajine, njihovo življenje je idilično – drugi uživajo v žganih pijačah, med sabo se razlikujejo po gibih, razmišljanju, občutkih in načinu življenja. To je osnovna razlika med umetniškimi in barbarskimi narodi.

Pitje vina naj bo vedno dostojanstveno in iz skrbno izbranih kozarcev. Ni vseeno, ali spijemo en kozarec ali dva. V starih časih so vino pili iz večjih peharjev, eni so izpili več, drugi manj. Vino je določalo velikost kozarca in ne obratno.

Lepo je vse tisto, kar osvetli sonce. In takšno je grozdje. Svojo sončno energijo grozdje podari vinu in to nas vabi, da ga pijemo, ne da bi se skrivali. Poleti si privoščimo kozarec vina na vrtu ali terasi, če je prevroče, ga spijmo v senci drevesa, v kadi, reki, morju ali hladni kleti. Zavedajmo se trenutka, v katerem uživamo ob kozarcu vina, pozabimo na skrbi. Ne odre-kajmo se ljubezni. Tudi vinu ne.x

Človek je bitje, ki mora izgubiti, da lahko ceni

ALEKSANDRA JELUŠIČ
FOTO: ALEKSANDRA JELUŠIČ

»Mi pa kar nemo gledamo, kot da nismo del tega ... Kot da tisti odpadki po gozdovih niso plod našega ravnanja.«

Če vas vprašam, kateri jesenski dan v oktobru vas je očaral, kateri jesenski dan v oktobru tega leta si boste zapomnili, kako boste odgovorili? In če vas vprašam, kaj ima za vas v življenju težo? Kaj spoštujete? Kaj vas nav-

daja z lepoto, s toplim občutkom? Kaj bi spremenili, če bi imeli moč spremeniti? Na videz otroško lahka vprašanja postanejo zapletena, če o njih začnemo globlje razmišljati. Pa vendar si morda kdo izmed nas nikoli ne postavlja vprašanj. Nikoli se ne vprašamo, kam nas bodo pripeljala naša dejanja. A vsi po tihem slutimo, da je način, ki ga živi naša družba, dolgoročno nesprejemljiv, da je samo vprašanje časa, kdaj bo konec vsega, kar nas obdaja, kdaj bo to, kar se nam ta trenutek zdi samo po sebi umevno, postalo najdragocenejše, kar imamo ... *Človek je bitje, ki mora izgubiti, da lahko ceni tisto, kar ima ...*

In če vprašate mene, kateri dan v oktobru je zame najočarljivejši in kaj bi spremenila, če bi imela moč spremeniti, bom opisala drugo nedeljo v oktobru. Na videz sončen dan, pomešan z ostrino hladnega vetra, ki me nemo opozarja, da se je poletje izgubilo med številkami na koledarju ... Koraki so mehki, saj se noge sprehajajo po debelih preprogah škrlatnega listja. Zjutraj se nad Ptujskim jezerom zadržujejo meglice, kot bi si oblaki razčesali svoje lase in se potem ogledovali v svojem odsevu. Veter raznaša vonj po divjem kostanju in jate ptic se zbirajo in z vreščecimi kriki opozarjajo na svoj odhod. Povsod so barve, ki jih bo zima počasi izprala do črno-belega sijaja. Opazujem ljudi, ki se čudijo novi podobi, ki jo je narisala narava na platno življenja. Zazrem se med krošnje, da ujamem vsak delček te spokojne lepote. Ne želim gledati v plitvino jezera in namerno spregledam kupe nesnage, ujete med travne bilke in grmičke. Lahko se sprenevedam, da tega ni, da so samo te čudovite barve ... Pa me spoznanje nenehno dosega in se mi sprehaja po možganih do bolečine. Lahko bi pobrala nekaj plastenk in jih odnesla do prvega ekološkega otoka, a ko zagledam nabito polne smetnjake in kupe vrečk z odpadki, ki jih je nekdo brez uspeha poskušal natlačiti v zabojnik za odpadke, se zavem, kako brezupne so moje namere. In potem pomislim na vso birokracijo in vse zaplete, ki ti jih povzročijo na deponiji, ko želiš z dobrim namenom ekološko odvreči svoje odpadke. Včasih imaš občutek, da so dejansko nagrajeni tisti, ki se odpad-

kov pač nekako znebijo sredi gozdov, rek, jezer ali travnikov in se tako na hitro izognejo težavam pri ekološkem odlaganju. Drugi, ki morda niso bili pozorni na pravilno sortiranje odpadkov, pa so kaznovani, ker odpadki niso deponirani po ekoloških merilih in normah. Vsaka zadeva zahteva neka pravila, red in norme, da lahko normalno deluje, a teh norm se moramo potemtakem držati vsi. Neupoštevanje pravil mora voditi v sankcijo, v neke posledice. In zakaj potem po nepotrebnem izgubljam čas in energijo pri iskanju tistih, ki svojega tovora niso pravilno odložili na deponijah, medtem pa mnogo ljudi odlaga svoje odpadke na povsem neprimernih mestih in s tem povzročajo neprecenljivo škodo ekosistemu? Navsezadnje šteje le narava, to je vse, kar imamo. Brez nje nas ni. Je to res tako težko dojeti ali pa si ljudje nikoli ne priznamo, da smo del narave in s tem, ko jo zastrupljamo, posredno zastrupljamo sebe? Ne gre za to, da nekdo od nas zahteva, da moramo kaj storiti zaradi zakonov in pravil. Nekoč bomo morali dozoreti in spoznati, da stvari ne počnemo zaradi drugih, temveč zaradi nas samih. Morda bi zunanji opazovalec dobil občutek, da je z nami nekaj hudo narobe. Prek televizijskih ekranov sočustvujemo z ljudmi, ki jim pobesneli hudourniki odnašajo domove, znanstveniki nas dan za dnem opozarjajo na naravne katastrofe, ki se nam obetajo v prihodnosti, ekologi nam napovedujejo črne scenarije ... Mi pa kar nemo gledamo, kot da nismo del tega ... Kot da tisti odpadki po gozdovih niso plod našega ravnanja ...

In kaj bi spremenila, če bi imela moč spremeniti? Spremenila bi tisto nekaj v nas, ki nas žene v to brezmejno hlastanje po materialnem, da iz narave jemljemo več, kot potrebujemo, in vanjo mečemo vse, kar nam je potem odveč. Ne vem, kaj čakamo. Morda čakamo, da bo nekdo ali nekaj spremenilo svet, da bo postal boljši, bolj čist, bolj prijazen ... Poglejmo se v ogledalo in si priznajmo, da smo ta nekdo *TI, JAZ in ON*. In ni važno, kaj imaš, v kakšen bleščeč papir je ovito tvoje ime, važno je, kdo si in kako razmišljaš, ker samo od tega je odvisna *MOJA, TVOJA in NJEGOVA PRIHODNOST*.x

Obiskali so nas

LILIJANA DITRIH
FOTO: IVO ERCEGOVIĆ

Članica uprave Brigita Ačimovič med predavanjem

V torek, 16. oktobra, smo v Talumu gostili 40 članic in članov Društva za kadrovske dejavnosti Dolenjske in Bele krajine, ki so k nam prišli na strokovno ekskurzijo.

Po predstavitvi Taluma jim je članica uprave Brigita Ačimovič povedala, na kakšen način smo se lotili zaposlovanja žensk v proizvodnji. Povedala je, kaj vse je bilo treba uresničiti z zakonskega vidika in kako pomembno je bilo postopno spreminjanje odnosa do zaposlovanja žensk v proizvodnji med našimi vodji in zaposlenimi. Sama sem gostom predstavila naše izkušnje z ugotavljanjem organizacijske klime in zadovoljstva zaposlenih. V diskusiji, ki je sledila, smo izmenjali izkušnje, poglede, se drug od drugega nekaj naučili in navezali nove stike. Dve uri sta minili kot hip in že je sledil ogled

podjetja, ki ga je vodil vodja Službe varnosti pri delu Iztok Trafela, v delovnih enotah pa so naše goste pričakali tam zaposleni in jim še bolj podrobno prikazali naše delo.

Po ogledu so bili obiskovalci nekoliko utrujeni, saj si niso niti približno predstavljali, kako veliko je naše podjetje. Kolegica iz Revoza, ki je bila v TGA pred 20 leti, se kar ni mogla načuditi spremembam, ki so se zgodile. Ko je bila prvič pri nas, jo je bilo kar malo strah, vse je bilo črno, umazano. Danes se ji je Talum predstavil kot sodobno, urejeno podjetje.^x

Nepovratna sredstva Evropske unije

PALMIRA BANKO
FOTO: SRDAN MOHORIČ

Predavanje o pridobivanju nepovratnih sredstev iz EU

Evropska unija želi postati najbolj dinamična in konkurenčna, na znanju temelječa družba, ki bo ustvarjala nova delovna mesta in skrbela za okolje. V ta namen velik del svojega proračuna v obliki nepovratnih sredstev namenja za različne projekte, ki spodbujajo regionalni razvoj, mednarodno sodelovanje in razvoj človeških virov.

In kako lahko za svoje poslovne ideje pridobivamo nepovratna sredstva EU? Priložnosti je več kot dovolj, posebej za tiste, ki imajo dobre ideje, dobro načrtovane in izdelane projekte. Za uspešno kandidiranje na razpisih, ki jih EU imenuje pozivi, moramo najprej dobro poznati smernice EU, sektorske politike z definiranimi cilji na področjih, na katerih želimo pridobiti evropska nepovratna sredstva, in programe za izvajanje teh politik.

Za katere projekte lahko pridobimo nepovratna sredstva?

- Za investicijske projekte iz decentraliziranih programov, ki jih objavljajo domača ministrstva,
- za projekte, ki so namenjeni mednarodnemu sodelovanju pri razvoju in raziskavah iz centraliziranih programov neposredno iz Bruslja,
- za projekte s področja izobraževanja in razvoja iz decentraliziranih ali centraliziranih programov.

Vse to in še več smo se naučili na dvodnevnem osnovnem usposabljanju 9. in 11. oktobra 2007. Izvajalec usposabljanja je bilo podjetje Pro-Eco iz Ljubljane, ki že več let uspešno pripravlja projekte za pridobivanje nepovratnih sredstev EU.

Smo pripravljeni sprejeti nov izziv?^x

Aluminij je seksi!

DEJAN LEVANIČ
FOTO: DARKO FERLINC

Naše podjetje Talum je med 16. in 18. oktobrom sodelovalo na Študentski areni 2007 v Ljubljani, ki je že več let množično obiskana študentska izobraževalno-sejemska prireditve. V treh dneh si je predstavitev raznih podjetij, državnih služb, društev in nevladnih organizacij ogledalo več kot 25.000 obiskovalcev.

Dokaz za izjemno uspešno in vsebinsko bogato prireditev je njena tradicija. Statistika namreč dokazuje, da so tovrstne prireditve za mlade nujne in da poleg rednega srednješolskega in višje- oz. visokošolskega izobraževanja mladi iščejo številne dodatne možnosti za kreativno preživetje prostega časa, iskanje prve zaposlitve in nove izzive v uspešnih podjetjih.

Namen udeležbe Taluma je bil širši populaciji mladih predstaviti naše podjetje, zlasti to, kaj delamo, proizvajamo, kako smo organizirani in kakšne profile zaposlujemo. Na stojnici smo predvajali kratek predstavitevni film, ki je zaradi svoje dovršenosti pritegnil veliko pozornosti. V njem smo predstavili mnenja zaposlenih v Talumu v različnih oddelkih. Zahvala za uspešnost in inovativnost filma gre predvsem pripravljavcem tekstov, ki so s svojo domiselnostjo ustvarili topel in prijazen pogled na naše podjetje. Sašo Irgolič, Mitja Masten, Gregor Cvetko, Gregor Zečevič, Milan Horvat in Darja Vodušek so s svojimi prispevki poskušali prepričati mimoidoče, da je

Talum podjetje prihodnosti, predvsem pa podjetje, ki stavi na odlično kakovost, varovanje okolja ter varno in zdravju neškodljivo delo.

Avtor ideje »Aluminij je seksi« Darko Ferlinc je poskrbel, da je bila predstavitev narejena profesionalno. V sklopu celostne podobe na naši stojnici so imeli študentje in dijaki možnost dobiti tudi kondome. Zanimivo pa je bilo, da je le malokdo vedel, da so kondomi zaviti v folijo iz aluminija.

Tudi v prihodnje bomo dejavno sodelovali na podobnih sejemskih prireditvah, saj je zelo pomembna tudi pozitivna zunanja podoba Taluma. Še vedno je bilo namreč od nekaterih na stojnici slišati o Talumu le, da je velik porabnik električne energije in da ne posveča pozornosti čistemu in urejenemu okolju. Študentom in dijakom smo tako s podrobnejšo razlago skušali predstaviti, da se ravno Talum lahko ponaša s skrbjo za varno delo, zdravje in varovanje okolja.

Poleg tega so tukaj še kakovostni izdelki, saj ima Talum velik ugled med poslovnimi partnerji. Zlasti pa ne smemo pozabiti na vizijo, s katero podjetje vedno znova išče ustrezne poslovne rešitve s ciljem, da se vsi skupaj počutimo kot del družine, ki stavi na odnose med zaposlenimi in posveča pozornost vsakemu posamezniku. Zato je tudi v prihodnje treba iskati stik s tistimi, ki želijo delo v našem podjetju in s svojim znanjem dalje razvijati proizvodnjo. Če želimo še naprej dosegati zastavljene cilje in ohranjati visoko kakovost, moramo v prihodnje odpreti vrata novim sodelavcem, ki lahko z novim znanjem in pripadnostjo pripomorejo k skupni rasti našega podjetja.

Prihodnost je namreč odvisna od vsakega izmed nas. x

Dejan Levanič in Sašo Irgolič na študentski areni

Aluminium blues

ALEKSANDRA JELUŠIČ
FOTO: BORIS FARIČ

V petek 12. oktobra, so v dvorani Romanski palacij na Ptuju koncertirali priznani instrumentalisti Boško Petrovič (vibrafon), Primož Grašič (kitara) in Mario Mavrin (bas). Trio je pripravil koncert, ki ga je sponzoriral Talum.

Zaljubiti se v jazz ... Lahko ga slišiš, sprejmeš in ga spoštuješ. Lahko ga slišiš, začutiš, zapreš oči in za vedno ostane delček tebe. Jazz je bolečina, je radost, je misel, smehljaj, zgodba ... Jazz sam je življenje. Vedeli so, kakšno zgodbo želijo sporočiti publikli, vedeli so, kdo je njihova publika. Tega, kako bodo zgodbo pripovedovali, kako jo bodo izvabili iz instrumentov, tega pa ni vedel nihče, niti sami ne. In to je skrivnost njihove zgodbe. To je bit jazza. Improvizacija, občutenje v danem trenutku ... Le tako lahko igrata tisto, kar porajajo njihove misli, njihovi občutki, razpoloženje in njihove usode ... Vsak dan nam lahko povedo isto zgodbo, pa bo vedno povedana drugače, na svoj način. Mi

Trio Boška Petroviča

Danilo Toplek in Boško Petrovič

smo poslušalci, ki z zaprtimi očmi postajamo del njihove zgodbe. Naša energija, naša občutenja pomagajo oblikovati njihov ritem, prostor postane nepomemben, čas je brez pomena, je samo ritem in so ljudje. Vsi smo poslušalci, vsi ustvarjamo glasbo ... Oni nam le pripovedujejo zgodbo, ki jo želimo slišati. Ptuj ponoči, Aluminium blues ... Ritem riše podobe ... Povem vam zgodbo, vi jo povejte dalje ... To je povabilo. Zaprite oči, poslušajte, kaj vam želijo povedati. Vaša zgodba bo drugačna, kot je moja, ker je jutri drugačen dan ... x

Raduho je treba spoštovati

ZDRAVKO ŠTUMPERGER

FOTO: ZDRAVKO ŠTUMPERGER

»Raduho je treba spoštovati, kajti gora je polna vrtač, globokih tudi do 1500 metrov, ki segajo v Snežno jamo, zato je pametno hoditi po markiranih poteh.« To so besede vodiča Lamperja, ki nam je izvrstno razkazal jamo. Gospod nosi že sedem križev in je še vedno poln humorja in vedrine. Na Bukovniku smo parkirali svoj avtomobil in veselo krenili čez Grohat po

plezalni poti na vrh. Na vzponu po severni strani nas je očaral čudovit dan, razgled pa je bil tak, kot že dolgo ne. Sledil je spust do Snežne jame in ogled v zimskih oblačilih, ki so obvezna, saj se temperatura giblje okrog ničle. Dveurni ogled je fascinanten, vodnik pa profesionalac, metalurg po poklicu, ki pri svojih 70 letih še hodi plezat. Po jami vodi z dušo in telesom.

Milan, Franjo in Zdravko tik pod vrhom

Pove nam, da je jama stara približno 15 milijonov let, da je skozi njo tekla reka ter da je bil bližnji vrh Smrekovec nekoč vulkan. V jami so našli tudi okostje medvedke.

Do koč na Loki prečimo pašnike, potem pa čez Durce nazaj na Grohat spet malo plezat.

Polni vtisov Milan, Franjo in jaz že snujemo načrte za prihodnji izlet.x

*V jami je led,
ves mrzel in bled.
Je tekla kdaj reka?
Al' bil je vulkan?
Je Raduha lepa,
a ni za vsak dan.*

Po obmejni panoramski poti

IVANA BANIČ-KRANJČEVIČ

FOTO: DARKO FERLINC

V petek, ko je bil zadnji sončen dan, nas je šestnajst sodelavcev Razvoja in Vodstva Taluma šlo na pohod po obmejni panoramski poti v občini Zgornja Kungota. Pot se imenuje *obmejna* zato, ker poteka v bližini državne meje z Avstrijo, *panoramska* pa zato, ker ponuja čudovite poglede in razglede na obmejne dele Slovenskih goric, zasajene z vinogradi. Celotna pot poteka od Šentilja do Jurija in traja skoraj dvanajst ur. Nam je uspelo hoditi le dobre tri ure, pa je bilo vendarle dovolj za prelepo doživetje in druženje. Res, bilo je prelepo, kajti sedanje jesenske barve so v čistem ozračju blestele v nešteto odtenkih, od zelene, rjave, rdeče, rumene do vsega tistega vmes, kar je mikavno za oko in dušo; če ne bi bilo

tako naravno lepo, bi bilo že kar kičasto. Da ti polet, da pohitiš ob obranih vinogradih v dolino in se spet povzpneš navzgor do vrha in ne šteješ, kolikokrat se bo to še ponovilo, da prideš do cilja. Vinogradi še vedno ponujajo kakšen pozabljen grozd, ki je sedaj skoraj presladek, a zelo dobrodošel za okrepcilo, ne manjka pa tudi pozabljenih ali nepobranih orehov. Mi smo pot smo začeli na Plačkem vrhu, kjer je obmejni mejni prehod z Avstrijo. Cesta se priključi na avstrijsko vinsko cesto, ki pelje od Šentilja do Jurija. Najprej smo se povzpeli na razgledni stolp, s katerega je čudovit razgled na velik del Slovenskih goric, in že tu dobiš vtis, kolikokrat bo treba po poti gori in doli do cilja. Pot je večinoma dobro označena, ponekod

gre čisto ob meji. Škoda le, da je ne obišče veliko ljudi, ker ni shojena, kjer poteka mimo javnih poti.

Na tabli na razglednem stolpu je sicer označenih več vinotočev in turističnih kmetij, vendar na poti žal ni nobenega kažipota, ki bi pohodnike usmeril k možni ponudbi, ki bi se je na taki poti vsi razveselili. Seveda je bilo povsem drugače, ko smo v Slatini prečkali državno mejo in prišli na avstrijsko vinsko cesto. Vsakih nekaj metrov se lahko posladkaš z moštom in pečenimi kostanji, ponujajo med in bučna semena, orehe in sadje, tudi

priložnostne prigrizke. Posediš ob lesenih mizah, na običajnih lesenih klopih ali postojiš ob starih sodih, ki služijo za mize. Vrčki mošta — eden (2 dl) stane dva evra — se kar vrstijo, veseli so vsi, tako obiskovalci kot prodajalci, ki zelo uspešno tržijo nov pridelek, evri jim veselo padajo v žepe. Naša pot se je tako končala zelo veselo, predvsem zaradi tistega, kar ti ob cesti povsem preprosto ponujajo na drugi strani meje. Vsi smo v isti Evropi, pa se nič ne naučimo drug od drugega, tudi tam ne, ko si tako rekoč gledamo z dvorišča na dvorišče.x

Talumovci na Bavarskem po japonsko

FOTO: DARKO FERLINC

Šahovsko tekmovanje

MILAN FAJT
FOTO: SILVO ZAJC

Šahisti Taluma in hčerinskih podjetij so se po dolgem snu vendarle prebudili. V petek, 21. septembra 2007, se je v restavraciji Pan v Kidričevem med seboj pomerilo enajst šahistov. Igrali so po šahovskih pravilih po sistemu dvakrat 15 minut.

Za organizacijo tekme ter za delovanje šahovske sekcije v okviru sindikata Skei je bil najzaslužnejši naš sodelavec iz DE Livarske zlitine Silvo Zajc, ki bo omenjeno sekcijo vodil tudi naprej.

Elektronsko sojenje je vodil Viktor Napast.

Zahvala velja organizatorjem tekmovanja ter vodstvu Taluma, ki je omogočilo prijetno šahovsko druženje.

Ker zanimanje za to igro iz dneva v dan narašča, se je vodstvo šahovske sekcije odločilo, da bo šahovska srečanja priredilo vsak mesec, in to po naslednjem koledarju:

v ponedeljek, 8. 10. 2007,
v ponedeljek, 12. 11. 2007,
v ponedeljek, 10. 12. 2007.

Tekmovanje se bo vsakič začelo ob 15.30 v restavraciji Pan v Kidričevem. Ob vsakem pomerjanju med seboj se beležijo tudi rezultati, zato navajam prve tri uvrščene, ki so prejeli pokale:

1. mesto: Viktor Napast, DE Kontrola kakovosti
2. mesto: Silvo Zajc, DE Gnetne zlitine
3. mesto: Matej Ernecl, DE Livarske zlitine x

Šahisti Taluma: Dušan Hazabent, Silvo Zajc, Primož Rojko, Damjan Serdinšek, Tomaž Premožič, Marko Planinšek, Matej Ernecl, Viktor Napast

Zmagovalci: Viktor Napast, Silvo Zajc in Matej Ernecl

Ribiško tekmovanje Taluma

MILAN FAJT
FOTO: IVAN PETEK

V soboto, 22. septembra 2007, smo se ribiči iz Taluma, hčerinskih družb in Silkema zbrali v čudoviti ribiški hišici ob ribniku na Rogoznici pri Ptujju. V zelo lepem vremenu se je zbralo kar 31 ribiških zanesenjakov. Tudi tokrat sta se nam pridružili dve predstavnici nežnejšega spola, ki v ulovu nista zaostajali za svojimi kolegi. Samo tekmovanje je potekalo v športnem duhu in dobri volji, saj so večinoma krapi in babuške kar pridno prijemali naše vabe. Že podatek, da se je ujelo kar 237 kg rib, zgovorno pove, da je bilo tekmovanje uspešno. Po končanem

tehtanju ulova sta sledila kosilo in razglasitev rezultatov. Prvi trije uvrščeni so prejeli pokale. Naše druženje je potekalo vse tja do popoldanskih ur. Zahvala velja organizatorju prijetnega srečanja Ivanu Petku, ki predseduje ribiški sekciji, vodstvu Taluma in sindikatu Skei, ki so poskrbeli, da se lahko ribiči Taluma, njegovih hčera in podjetij za našo ograjo srečujemo na takem druženju vsako leto vsaj enkrat. In na koncu nekaj najvidnejših uvrstitev:

1.	Miran Topal	28,350 kg
2.	Miran Pintarič	17,900 kg
3.	Viktor Slameršek	14,100 kg
3.	Robi Horvat	14,100 kg
5.	Valerija Valentan	14,000 kg
6.	Dušan Kolmanič	13,300 kg
7.	Danilo Repič	11,200 kg
8.	Mitja Kmetec	10,100 kg
9.	Mario Kuret	8,400 kg
10.	Srečko Kozel	7,700 kg

x

Talumovi Ribiči

SLOVARČEK: RIGGS - AMERIŠKI FILMSKI REŽISER (MARLON,1957-1994), ČMAR - DEBELO ČREVO (ZAST.), ARAT - GRŠKI DIDAKTIČNI PESNIK, 315-240 PR. N. ŠT. (ARATOS), JOUBERT - FRANCOŠKI PISATELJ (JOSEPH, 1754-1824), FASTIGIJ - VRHUNEC BOLEZNI (MED.), IRIARTE - ŠPANSKI PESNIK (TOMAS DE, 1750-1791), NEMEA - ANTIČNI KRAJ V ARGOLIDI Z ZEVSIVIM TEMPLJEM

				SESTAVIL: JANKO ŠEGULA	GORA NAD KOBARIDOM (2244 M)	AMERIŠKI FILMSKI REŽISER (MARLON, 1957-1994)	IZDELOVALNIKA SIVANK, IGEL	KLEŠČE ZA PEČATENJE, FLOW- BIRANJE	TISKOVNA AGENCIJA IZ NEKDANJE SOVJETSKE ZVEZE	AMERIŠKA IGRALKA (GARDNER)				
				GROBNICA V KATAKOMBI										
				UCOTAVLJ. TEŽE EMBALAŽE										
TALUM	GNOJNO VNUTJE NA PRSTU	MELIŠČE, DROBEN PESEK	PRIPADNIK GERMAN- SKIH PLEMEN DEL MOLEKULE									OKRASNI PREDMET NA USESIH	POSODA ZA PEPEL UMRLEGA, URNA	GRŠKI DIDAKTIČNI PESNIK (ARATOS)
DEBELO ČREVO (ZAST.)					DIVJA KOZA					PSIČEK				
										KRAJEVNA SKUPNOST				
ČEŠKI SAHIST (RICHARD, 1887-1957)					PREBIVALEC SRBIJE					KDOR SE POKLICNO UKVARJA S KUHANJEM				
					NEGATIVNO NAELEK- TREN ION									
PRISTANIŠČE V ALBANIJI						NIKELJ				PTIČJA SAMICA				
						HORMON TREBUŠNE SLINAVKE				VEDEŽEVAL- SKE KARTE				
												PAPEŽEV LETNI DOHODEK		
												STRIGALICA		
					AFRIŠKI VELETOK					SLOVENSKI PISATELJ (IGO, 1853- 1910)				
										BALINČEK				
					FRANCOŠKI PISATELJ (JOSEPH, 1754-1824)									
										ORANJE				
					NEGATIVNA OCENA					OTON JUGOVEC				
					VULKAN NA JAPONSKEM									
TALUM	RADIJ			NEKDANJI SLOVENSKI TEDNIK	NOSILEC DLOČENE ALOTIPIJE							TALUM	VISOK KAMNIT SPOMENIK, MONOLIT	MED- NARODNI NAZIV ZA MENJAVO BLAGO ZA BLAGO
	HRBTNO MESO PRI RIBAH				ŠPANSKI PESNIK (TOMAS DE, 1750-1791)							REKA V SIBIRIJI		
VRHUNEC BOLEZNI										GABRIELA LAŠTRA		STRANKA DEMO- KRATIČNE AKCIJE		
										VELEUM				
ELEKTRO- MAGNETSKI SEPARATOR										MUZIKA				
										PRIPRAVA ZA POMETANJE				
LIDUJA OŠTERC				ALOJZU SUŠTAR	VEZNIK					REČNA VIJUGA				
					LETOVIŠKI KRAJ NA OTOKU PAŠMANU					BOLEZEN PRI GOVEDU, VNUTJE KOŽE				
ZABLODA, NAPAKA										EVROPSKI VELETOK			JELKA, BRINA	
										DEJNI PRITOK DRINE			KISELKAST OKUS VINA	
													IVAN TAVČAR	
													OSMIJ	
					PREPRIČ- LJIVOST JASNOST									
					ANTIČNI KRAJ V ARGOLIDI					VRSTA ZAVAR- OVANJA				

**Ostanke in stare nevarne snovi
zbiramo na ustreznih zbirališčih.**